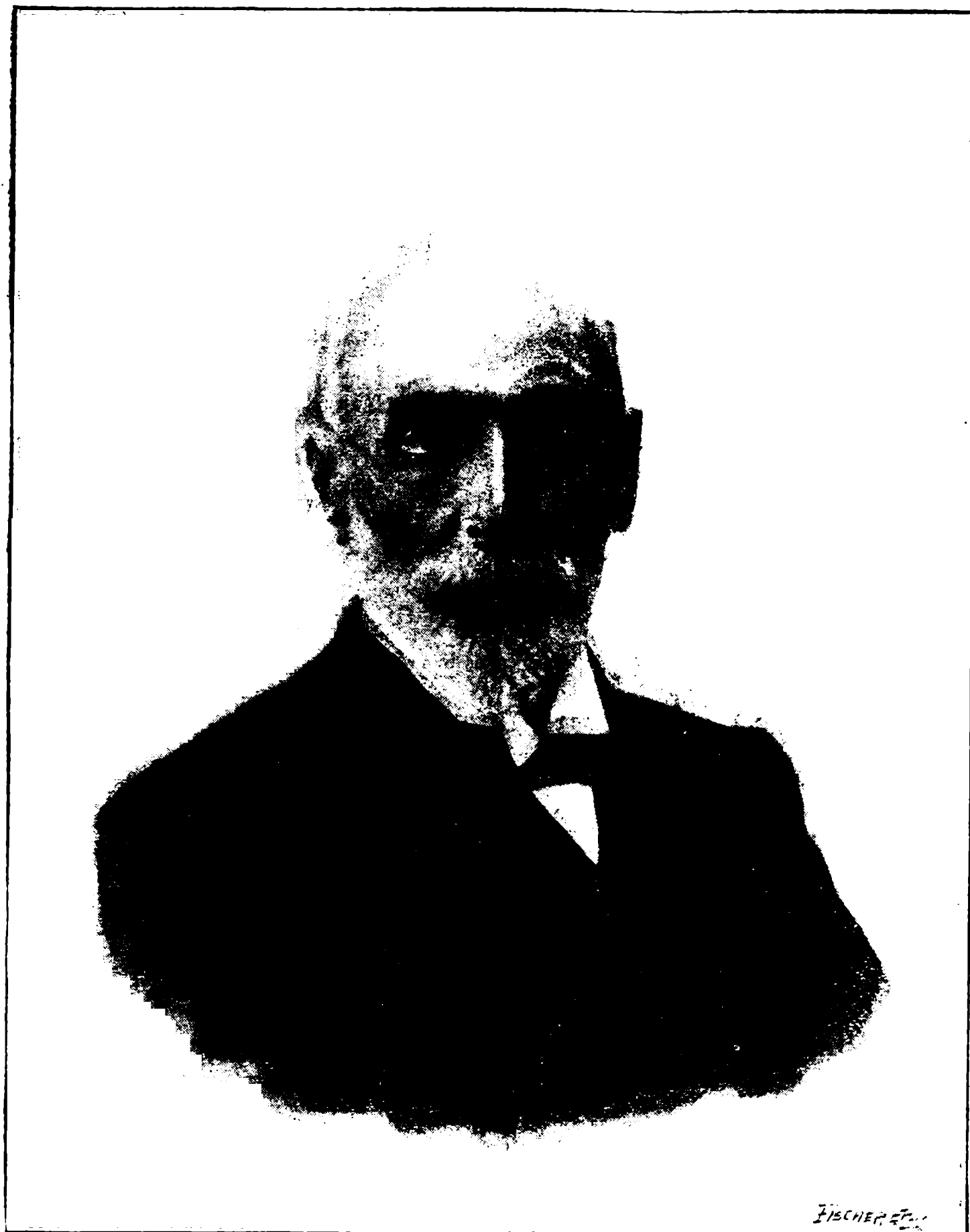

IZR. TANÜGYI ÉRTESITŐ

Felelős szerkesztő: Barna Jónás.

Megjelen minden hó 1-én. — Kiadja az „Orsz. izr. tanító-egyesület.” — Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 ft. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Győry Adolf egyesületi pénztároshoz VI., Eötvös-utca 6. szám, küldendők. Szerkesztői iroda: VII., Sip-utca 12. sz.

TARTALOM: Ózer Zsigmond. Irta: Pfeiffer Ignác. — A következetesség szerepe, fontossága és hivatása a nevelésben. (Vége.) Irta: Fejér Lipót. — A talmud paedagógiája. Irta: Singer Izrael. — Egyesületi élet. — Lapszemle. — Vegyes közlemények. — Szerkesztői üzenetek.

Ózer Zsigmond.

A becsületes, kitartó munkásságnak egyik kiváló megszemélyesítője, a magyar zsidó tanítóság érdemes nesztorja: *Ózer Zsigmond*, az országos izr. tanítóképző gyakorló iskolájának tanítója vette ki részét az elismerésből a márczius hó 18-án megtartott jubileumi ünnepélyen, melyet az izr. tanítóképző tantestülete 50 éves tanítói működésének betöltése alkalmából tiszteletére rendezett. Az elismerés pálmáját nyújtotta a jubilánsnak felettes hatósága, kartársai, volt tanítványainak végtelen serege, ismerősei és tisztelői és az üdvözlők sorában különösen egyesületünk, melynek megalakulása óta nemcsak tevékeny, lelkes tagja, hanem hosszú éveken át ellenőre, pénztárosa, majd elnöke is volt.

Ha a kötelességtudás megszemélyesítőjét mintaképnek kellend a fiatalabb tanítónemzedék elé állítani, így bátran hivatkozhatni *Ózer Zsigmondra*, ki 50 éves tanítói pályafutásának minden percét mint hivatott mester töltötte be. Már egyéniségénél fogva is a zajtalan, hivalkodás nélküli munkának embere. Sohasem hajhászta az olcsó dicsőséget, hogy nevét minél gyakrabban forgalomba hozza, de a mire vállalkozott, annak egész embere volt. Benne a mindinkább ritkuló azon tanítói gárdának egyik legderekabb tagját látjuk, ki úgy tudásával, mint hivatása iránti lelkesedésével méltán tarthat igényt arra, hogy felekezeti tanügyünk fejlődésében őt a hivatott tényezők közé számítsuk.

Tanítói működésének első korszaka azon időre esik, midőn a magyar tanítónak a hazai nyelv tudása épen nem vált előnyére és a tanítói rátermettséget a származás szerint ítelték meg. *Ózer Zsigmondot* azonban legalább is egyenrangú erőnek ismerték el. Pedig mily rendkívül nehéz volt akkortájt a szegény zsidó fiatal embernek az önképzés. Már gyermekkorában kezdett tanítós-

kodni, csak annyi ismerettel ellátva, a mennyit az elemi iskolában elsajátíthatott. Az akkori zsidó tanítóknak képezdéje a keserves okuláson szerzett tapasztalás volt, mely folyton önművelődésre serkentette őket még akkor is, bármily gyakran kellett is a vándorbothoz nyúlniok.

Mily szívós ragaszkodással csüngtek pályájukon és mennyi lelkesedéssel törtettek előre a tökéletesedés felé a régi iskola e dicső bajnokai! Ózer Zsigmond félszázados tanítói munkásságával fényesen beigazolta, hogy mily kiváló készültséggel állta meg helyét mindenkor és mindenütt, ki nemcsak a tanítói hivatás szűkebb keretén belül tudta előljáróinak és pályatársainak becsülését kivívni, hanem elismerő méltatást talált mindazoknál, kik benne a ragaszkodó kartársat, minden jó ügyért lelkesedő jellemes férfit és éveken keresztül egyesületünknek egyik ügybuzgó vezető emberét látták.

Szerénysége mellett is neve ismeretes a hazai zsidó tanítóság előtt, a melynek nevében üdvözljük őt e helyen is, mint lapunknak volt szerkesztőjét, üdvözljük őt szívünk egész melegével és azon meghatottsággal, mely erőt vesz rajtunk, midőn benne a lelkes zsidó tanítót látjuk, ki 50 évig zsidó gyermekeket tanított és nevelt, híven szolgálva a felekezetet, hazát és emberiséget.

Isten adjon neki még hosszú életet, hogy boldog megleléssel élvezhesse nemes fáradozásainak gyümölcsét!

Életrajzi adatait a következőkben közöljük:

Született 1832-ben április 15-én. Szülei elég gondot fordítottak nevelésére. Alig hogy olvasni tudott, külön házi tanítót fogadtak neki, nem bizván a kis hitközségi melamed paedagógiai készültségében. 8 éves korában a boldogult Deutsch Henrik, a későbbi képezdei igazgatónak tanítványa lett, kinek a szomszédos Ács községben jóhirű iskolája volt. Két évvel később az akkor alapított komáromi iskolát látogatta, mely körülbelül egy mostani 6 osztályu népiskolának felelt meg, de a hol nagy gondot fordítottak a héber nyelvre, sőt a tehetségesebb tanulók talmudot is tanultak. Ezt az iskolát oly jó sikerrel végezte, hogy — a mi eléggé jellemzi az akkori tanügyi viszonyokat — az iskolai bizottság segédtanítónak nevezte ki. Ő azonban belátván képzettségének elégtelen voltát, egy év mulva azt az állást ott hagyta s ugyancsak Komáromban komolyan készült a tanítói pályára. 1849-ben Lengyeltótiban, a mely akkor egyike volt a legjobb hazai iskoláknak, rendes tanítónak választották meg. Az ottani patriarchális életviszonyok, az egyszerű, derék lakosok becsületes életmódja döntő hatással volt jellemének fejlődésére. Ismereteinek gyarapítása tekintetében sokat köszönt a község nagytudományu rabbijának, a bold. Ehrlich Edének. Ez rendelkezésére bocsátotta gazdag könyvtárát, a mely paedagógiai műveknek sem volt híjával, és nagy segítségére volt egy idegen nyelv megtanulásában is. De a milyen kedvezők voltak az erkölcsi

viszonyok, olyan szomorúak az anyagiak. Fizetése fölötté csekély volt, s kezdetben a vándorkoszt kellemességeiben is részesült. Végre megelégette a nyomorgást, és egy kevésbé ideális, de jövedelmezőbb állás után nézett. Az iskolából kilépte előtt, a Lengyeltótiban lakott gr. Festetich Miklós, kinek gyámfiának magánórákat adott, nevelőül akarta fogadni, de a tárgyalások végre is az étkezési kérdésen hajótörést szenvedtek. Így tehát 4 év múltán búcsút mondott annak az iskolának, a hol első paedagogiai tapasztalatait szerezte és első babérait aratta. Szolgálati bizonyítványában külön meg van említve, hogy magyar és német nyelvet, földrajzot, mértant, kiváló sikerrel tanított. 5 évig két, akkor jelentékeny községben működött, Moórott és D.-Földváron. 1856-ban a boldog emlékezetű Deutsch Henrikkel együtt Pesten letette a tanítói vizsgát. Oklevelében 4 osztályu főelemi iskolában alkalmazható főtanítónak képesítettett. Ez volt akkor a népoktatás terén a legmagasabb kvalifikáció. 1858-ban állást nyert a székesfehérvári iskolában. Ez egy jól vezetett, vegyes főelemi iskola volt, a mely azóta már feloszlott, de újra megalapítottatott. Ott 8 évig működött. Elismerésre méltó alkotásaihoz tartoztak: az iskolai szertár megalapítása és egy ismétlő iskola szervezése leányok számára. Az ottani tanítványai között volt Goldziher Ignác is, a pesti hitközség titkára, az európai híru tudós. A fehérvári községben azon időben érte el tetőpontját a szomoru emlékezetű viszály az orth. és neolog párt között, a miről ő a Ben-Chananjában jegy alatt azzal a célzattal irt tudósításokat, hogy a vallási viszonyok mellett a község egysége megóvassék, de célját nem érte el. Mikor távozott, a község a szolgálati bizonyítványon kívül megleghangu levelet intézett hozzá, melyben elismerésének és kilépése fölötti sajnálatának adott kifejezést.

Hogy Sz.-Fehérvárról elment, annak mélyebb oka volt. A zsidó tanügy akkori rendezetlen volta, a tanítóknak jogi védtelensége a községekkel szemben, a biztos elpusztulás munkaképtelenség esetén — nyugdíj vagy vagyonszerzés lehetősége ki lévén zárva — azt a szándékot érlelte meg benne, hogy a néptanítói pályát ott hagyja s a főbb kereskedelmi szaktárgyak elsajátítása után Fehérvárra vagy másutt, kereskedelmi magániskolát nyit. S tényleg őszülő fejjel, 1866-ban vagy 7 hónapig mint benevolus a pesti kereskedelmi iskolát látogatta és már majdnem közel volt céljához, midőn sorsa megint csak arra a pályára terelte vissza, a melyen eddig is szép sikereket ért el.

A pesti izr. minta főiskolában, melynek igazgatója akkor Lederer Ábrahám volt, egy tanítói állás üresedett meg. Vállalkozása sikerének bizonytalan volta, valamint barátainak rábeszélése arra indították, hogy erre az állásra pályázzék. És néhai dr. Röder Alajos, főigazgató, kinek jogköréhez az állás betöltése tartozott, 1863/1866. sz. a. kelt kinevezési okmánynyal, „tekintettel beigazolt tanképességére s az elemi tanítói pályán több éven át dicséretes sikerü alkalmaztatására“ az állást rövid uton reá ruházta. A mintatanodába már akkor szintén bevonult a magyarosodás szelleme s vele a magyar tanerők egy buzgó munkatárssal szaporodtak. A megkezdett tanulmányokat azonban azért abba nem hagyta és 1875-ben a középtanodai tanári vizsgáló bizottság előtt vizgázván, a könyvvitel és számtan keresk. középiskolákban való taníthatására képesítést nyert. Ezen vizsga alapján néhány évig meg volt bizva a számtan és algebra tanításával a tanítóképzőben.

33 év óta, mióta a tanítóképzővel kapcsolatos gyakorló iskolánál működik, tevékeny része volt mind azon üdvös ujitásokban, alkotásokban, melyek a zsidó iskolaügy fejlődését jelenlegi fokára emelték.

Egyesületünknek megalakulása óta tagja, mindenkor hiven szolgálta a közügyet. Hogy mily súlyt helyeztek munkaerejére, legjobban bizonyítja, hogy már 1867-ben titkárrá, 1877-ben ellenőrré majd 2 évvel később pénztárossá választották, mely tisztséget 1890-ig viselte. Ez idő alatt az egyesület anyagi és erkölcsi felvirágoztatásának munkájában hathatósan közreműködött Érde-

méül tudandó be, hogy az egyesületi kiadványoknak a jelenlegi alapon való kezelése mellett erősen kardoskodott. 1890-ben érte a kitüntetés, hogy a közbizalom őt emelte egyesületünknek elnöki székébe, mely tisztséget közös megelégedésre hiven be is töltötte. Elnöki működését élénken jellemzi a pécsvidéki fiók-kör levele, melyet a távozó elnökhöz intéz:

Tek. Ózer Zsigmond úrnak

Budapesten.

Nagyrabecsült Kartárs Ur!

Egyesületünk pécsvidéki köre f. évi április hó 22-én Pécsen tartott közgyűlésén megemlékezett azon kiváló érdemeiről, melyeket Ön egyesületünk körül mint annak elnöke szerzett, kiemelve különösen tapintatos vezetését, önzetlen fáradozását és lankadatlan buzgalmát, melyeket nehéz körülmények közt is kifejtett, becsülést szerezve egyesületünknek és általában a hazai zsidó tanítóságnak úgy a magas tanhatóság, mint a nagy közönség részéről.

Mindezekért a pécsi közgyűlésen megjelent tanítók és számos előkelő vendég indítatva érezte magát arra, hogy Kartárs Úr iránt táplált hálaérzelmeinek kifejezést is adjon, megbizván az egyesület központi vezetőségét ezek tolmácsolásával.

Pécs, 1894. május havában.

Klingenberg Jakab,
elnök.

Egyesületünk ez oszlopos tagját még azzal a kitüntetéssel tisztelte meg a közóhaj, hogy őt az 1892-ben tartott közgyűlés tiszteletbeli tagjának választotta. Sikerekben gazdag félszázados működését annak érdeme szerint méltatva, a jelenlegi választmány elhatározta, hogy az izr. tanítóképző tantestülete által rendezett jubileumi ünnepségen egyesületünk is részt vesz, ennek alkalmából Ózer Zsigmond nevére szóló 2500 koronás alapítványt tesz, melynek kamatjaiból az egyesület elhunyt tagjainak árvái segélyezendőek. A hozzá való szeretet és ragaszkodás némi jeléül pedig ezüst serleget ad át a jubiléumnak.

Sikerekben gazdag életpályájának kiemelkedő fénypontját képezte a f. hó 18-án megtartott jubileumi ünnepség, melyen meggyőződhetett az ünnepelt, mily elismeréssel van iránta a legmagasabb tanügyi fórum, mily ragaszkodással és szeretettel viseltetnek iránta kartársai és mily hálás megemlékezéssel veszik körül tanítványai. Összegyűltek mindezek e napon, hogy igaz szívvvel üdvözöljék őt, és örvendezzenek vele együtt, hogy teljes erőben érte meg hosszú működésének szép diadalát és kifejezzék azon kívánságukat, hogy még soká soká sütkérezhessenek eddigi sikereiben.

A jubileumi ünnepség.

Ritka tapintatossággal és a legmesszebb menő körültekintéssel készítette elő az izr. tanító-képző derék igazgatója: dr. Bánóczy József az ünnepséget. Már $\frac{1}{2}$ 11 órakor zsúfolásig megtelt a pesti izr. hitközség tágas díszterme az érdeklődő közönséggel. Megjelent teljes számban az izr. tanító-képző tantestület hallgatósága, a rabbi szeminárium tanári kara, a hitközségi fiu- és leányiskola tantestületei, és számos fővárosi különböző jellegű intézetnek képviselői, Klingenberg Jakab igazgató a Pécs vidéki fiók-kör képviselőjében, dr. Kohn Sámuel és Pollák rabbik, Radványi min. titkár, valamint a jubiléumnak nagyszámu rokonai, tisztelői és ismerősei. Egyesületünket az elnökség tagjai képviselték. Pont

11 órakor Halász Náthán, Lederer Ábrahám és Győri Adolf urakból alakult küldöttség megy a jubilánsért, meghívni őt az ünnepélyre. Megjelenésekor élénk tapsvihar fogadja az érkezőt, melynek csillapultával dr. Verédy Károly székesfővárosi tanfelügyelő, mint az igazgató-tanács elnöke a következő beszéddel nyitja meg az ünnepélyt:

Tisztelt ünneplő gyülekezet!

Iskolai ünnepet ülünk, szerényet, de jelentőségében fontosat.

Tanítót, zsidó néptanítót fogunk ünnepelni, aki félszázadon át végezte a népoktatás szolgálatában azt az odaadó, zajtalan munkát, melynek sikeréből áldás fakadt a felekezetre és államra egyaránt.

Működése az ünnepeltnek szabadságharcunkban veszi kezdetét és tart szakadatlanul, a nemzeti tespedés idején keresztül napjainkig, a fellendülés szép idejéig. Félszázad óta folytatja t. barátunk a hazafias és vallásos nevelés szent munkáját — azzal a lelkesedéssel és szakértelemmel, melylyel közvetlen előjárójának elismerését, kartársaink barátságát, tanítványainak pedig örök háláját kiérdemelte. Ez az elismerés és hála — e pillanatban kiragadja szerény tanító-társunkat az iskola csendes köréből, hogy ide állítsa követendő például a jövő nemzedéknek. Mert nem a hivalkodás és hiu tömjénezés ösztönzött bennünket ünnepélyünk megtartására, hanem annak tudata, hogy a nevelés munkájában tisztességgel megőszült tanító-társunknak a jól megérdemelt hálánkat itt leróhassuk, azzal az igaz szeretettel, melylyel ünnepeltünk iránt mindenkor viselkedtünk és ez által a succrescentiának látható jelet mutassunk, melyben küzdelmes munkájuk sikerét elérhetik.

Tisztelt ünneplő gyülekezet! Áldom a végzetet, hogy szerencsés lehetek a nagyérdemű vezérő bizottságot képviselni e pillanatban, melyben tanui lehetünk annak, hsgy napjainkban hál' Isten, már szünő félben van a quem dii oderunt.

Tisztelt barátunk! Legyen üdvözölve körünkben, fogadja soha el nem muló hálánkat azért az odaadó munkásságért, melyet félszázadon át nemes hitfelekezete, a magyar szent haza és a lelkes ifjuság javára kifejtett. Ég áldja azért, mi pedig meg fogjuk őrizni emlékét mindenkoron!

Tisztelt ünneplő gyülekezet! Ezzel az igaz óhajjal van szerencsém — tisztelettel üdvözölve a jelenlevőket, — a szeretet és hála ünnepségét megnyitni.

Most dr. Axaméthy Lajos miniszteri tanácsos átadja az ünnepeltnek a vallás- és közoktatásügyi miniszter következő tartalmu elismerő levelét és üdvözlését, melyhez a maga részéről is szívélyes szerencsekívánataival és üdvözlésével hozzájárul.

Dr. *Wlassics* Gyula, vallás- és közoktatásügyi miniszter üdvözlő levele így hangzik:

A közügy bármely ágában teljesített félszázados munkásság nemcsak érdeméül szolgál az ünneplőnek, de egyuttal a Gondviselés elismerő jutalmának tekinthető. Mennyivel inkább áll ez a tanítói pályán eltöltött ötven évi munkásságra, mely a testi és lelki erőket rendszerint idő előtt emészti föl. Tekintetességed nem hivatalt keresett ezen a pályán, de hivatásból lépett a népnevelés szolgálatába s nemcsak kötelességből végezte egy félszázadon át munkáját, hanem szeretetből ápolta a gondozására bizott ügyet és a szeretet munkája nem ismer kimerülést. A szeretet volt az az erőforrás, a mely en-

gedte megérnie és kartársainak meg tanítványainak szeretete avatja e napot ünneppé. Szives készséggel állok az ünneplők élére, hogy multjáért elismerésemet, a jövőre szerencsekivánataimat tolmácsoljam.

Budapesten, 1900. évi márczius hó 17-én.

A miniszter helyett

Zsilinszky, államtitkár.

Verédy Károly az igazgató-tanács nevében, melynek tagjai közül Schweiger Márton, mint az orsz. iroda elnöke és Simon József kir. tanácsos is megjelentek, üdvözli az ünnepeletet és átadja az igazgató-tanács becses ajándékát: egy értékes tintatartót. Majd *dr. Bánóczy József* igazgató mondja el a következő arany gondolatokkal telt, eszmékben gazdag, lendületes beszédét, azzal az ékes nyelvezettel, melyhez hasonlót nagy ritkán élvezhetünk:

„Zajtalan munkásságod félszázados útjában hadd állítsunk meg egy rövid órára, hogy mielőtt szerény önérzettel és példaadó kötelességtudással tovább haladnál, örömeidet tolmácsolhassuk, hogy ez emlékezetes napot ép erőben megérted és köszönetünket, hogy utadban soha el nem lankadtál. Hogy tegyük, nem neked van rá szükséged, ki munkád áldásában találtad mindig legigazibb jutalmadat, hanem nekünk — az intézetnek, mely a te jubileumoddal így kimagasló mozzanatot iktat történetébe; a tantestületnek, mely hangos tanu-vallomást tehet hozzád való ragaszkodása mellett; és az ifjúságnak, mely mai ünneplésünkből megtanulhatja, hogy a ki a köznek önzetlen szolgálatában áll, annak homlokát a hála babérjával övezzük.

Szűk a kör, melynek erődet zsentelted, de nincs nálánál dicsőbb, nincs magasztosabb. Barázdát vonsz szűz ugarban és magot hintsz ős talajba. A jelen, melyben munkádat végzed, neked igazában, mint jövő becses, a melyért végzed. Így látsz körülötted nemzedékeket támadni és nőni és fejlődni s nem egy, ki az élet harczát diadallal megállja, a te műhelyedben kovácsolta első fegyverét, fogékony elméjét te termékenyítetted, feslő lelkének te adtál szárnyat. Ő nem tudja s te nem vársz hálát — de számon tartotta az Úr, ki meghosszabbította napjaidat, hogy eleven szemmel lásd és élvezd: ime érdemes volt egész erőddel, egész lelkeddel ez ügyet szolgálnod.

Érdemes volt, mert a nemzet és a felekezet ügye az. Iskola nélkül nincs magyar kultúra, iskola nélkül nincs zsidó felekezet. De míg nemzetünk a művelődés számtalan orgánumát teremtette meg a maga erősödésére és gyarapodására: a zsidóságnak alig van egyebe népiskolájánál, melyet kellően meg nem becsül. Sokat hántott le fajunkról az idők áramlata, minden ág megtépte, túske megszaggatta, de Júda házának megmaradt része gyökeret ver alul és gyümölcsöt terem fölül. Bizony az Örökkévalónak, a seregek urának buzgalma cselekszi ezt. De mozogjunk, dolgozzunk, hogy a seregek urának buzgalmát ki is érdemeljük. A te hűséged, a te odaadásod, a te egész életed is erre utal bennünket, mintegy azt hirdetvén, hogy ez árban, a felekezeti iskola árjában fürödjön meg Izrael és megtisztul.

De nemcsak a nemzet és felekezet érdekét szolgáltad zajtalan és szerény munkáddal: előtted lebegett mindenkor intézetünk becsülete is, s ha az egyetlen zsidó tanító-képző méltánylásra és elismerésre talál, abban jórésze van annak a harmincznégy évi munkának is, melyet nekünk mint tanár s mint gyakorló iskolánk tanítója szenteltél. Nekünk áldoztad férfi erőd teljét és a miénk aggkorod érett munkája. Hadd dicsekedhessünk ezzel is minél tovább!!!

És szent volt előtted a tanítóság becsülete is. A velünk ünneplők legnagyobb része kartársaidból kerül ki, a kik mind tudják, hogy benned az ország

egyik legkittünőbb tanítóját tisztelik; hogy te a gyakorlat művészetét az elmélet biztosságával egyesíted; hogy munkásságod mindig önzetlen, jellemed nemes, elméd derült, ítéleted józan és higgadt maradt. Ezért állítottak Magyarország zsidó tanítói élükre, hogy mint vezérüket kövessenek. S hogy a mai napot velünk együtt ülik, mutatja, hogy az irántad való tisztelet és a hozzád való ragaszkodás intézetünkön belül és kívül egyforma.

A végből is kezet fogtunk fővárosi zsidó iskolák tantestületei, hogy ünnepi örömnünknek kifejezést adjunk egy közös emlékjelben, melyet neked ime szeretettel följánlunk. (Ezzel egy remek kivitelű arany órát ad át a jubilánsnak.) A ki idődet eddigelé is oly mintaszerűen tudtad felhasználni, a ki minden kötelességed teljesítésében oly lelkiismeretesen eljártál — ez az óra itt. azt jelképezze, hogy ezen túl is számítunk rád s hogy iskolánknak és mindnyájunknak olyan éber és pontos munkatársa maradj, a milyen eddig voltál.

Ötven éves tanítóságodat ünnepeljük ma és nem kell tőled búcsúznunk. Még nem oldod le az övet — bár oly rég kötötted fel, hogy jogod volna annyi nemzedékért vivott csatáiddal eldicsekedned. Dolgozz tovább, a hogy Isten tudnod adta, s az ideálok, melyeknek szolgálsz, kísérjenek ezentúl is, tartsák épségben erődöt és vonják be fénynyel alkonyodat. Az Isten éltesse!”

E remek beszéd hatása alatt lelkes éljenzésbe tör ki a közönség, éltetve a népszerű igazgatót a jubilánssal együtt.

Az üdvözlő testületek sorát egyesületünk nyítja meg, melynek szónoka: *Kornfeld Gyula* elnök, a következő beszéd kíséretében átadja a volt elnöknek az egyesület szép ajándékát: egy értékes ezüst serleget.

Szeretve tisztelt barátunk!

Örömtelt szívvel jelentünk meg a mai napon, hogy a magunk részét is kivegyük e ritka szép ünnepélyből.

Tanítói működésének ötvenedik évét ünnepeljük, de nekünk, mint az orsz. izr. tanító-egyesület képviselőinek még külön okunk is van az ünneplésre.

Hiszen évtizedek óta szolgálja egyesületünket szeretettel és odaadással.

Egyesületünknek zsenge korában Ön már vezérei közt volt és elősegítette növekedését és fejlesztését.

Önzetlen odaadását mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy elfoglalta mindig azt a helyet, melyre kartársai bizalma hívta és elvégezvén azt, a mit tiszte rárótt, új munkakörben folytatta működését.

Egyesületünknek nem egy nagyobb alkotása fűződik az Ön nevéhez.

Csak az árvaalapot említem, mely körül szerzett érdemei elismeréseül egyesületünk központi választmánya az Ön nevére alapítványt tett, miről ez az alapító levél tanuskodik.

Ünnep a mai nap nemcsak itt szűkebb kartársai körében, de széles e hazában, minden zsidó tanító, kihez csak eljutott a szózat: **וקדשתם את שנת החמשים שנה** velünk ünnepel.

Köszönetet mondok a tanítóképző tek. Igazgató tanácsának, ez intézet érdemes Igazgatójának és a tanári karnak, hogy alkalmat nyújtottak egy érdekekben megőszült tanfériu ünneplésére.

Ön pedig szeretve tisztelt kartársunk fogadja a zsidó tanítók üdvözlését és *ragaszkodásunk* e szerény jelét, melyet azon kérelemmel adok át, hogy támogasson minket a jövőben is, úgy mint mi nem fogunk megszünni Önt tisztelni és szeretni.

Ezen élénk tetszéssel fogadott beszéd után átnyújtja Ózer Zsigmond nevére szóló, Csukási Fülöp által szövegezett következő alapító oklevelet:

ALAPÍTÓ-OKLEVÉL.

Az „Orsz. Izr. Tanítóegyesület“ közp. választmánya, mint a magyar zsidó tanítóság képviselője és legbensőbb érzelmeinek hű tolmácsa, azon örvendetes alkalomból, hogy ezen egyesület egyik alapítója, volt titkára, ellenőre és pénztárosa, egykori elnöke, ez időben választmányi és tiszteletbeli tagja, a magyar zsidó tanítóság egyik dísze, kartársunk és barátunk

Tekintetes Ózer Zsigmond úr

a budapesti izr. tanítóképző intézet gyakorló-iskolájának mestere, a zsidó tanügy sivár pusztájában átélte, átszenvedte és átküzdötte a félszázadot és mi, ünnepeltnék hű munkatársai, Isten kegyelméből ezt a mai napot megünnepehetjük: a közp. választmánynak 1899. évi október hó 25-én hozott határozata folytán, elhunyt egyesületi tagjaink árváinak gyámolítására az alább következő pontokban részletesen megállapított örök alapítványt teszszük:

1. Az „Orsz. Izr. Tanítóegyesület“ által ez alkalomból létesített **árva-alapítvány**:

„Ózer Zsigmond“ árvasegély-alapítvány

címet visel.

2. Ezen alapítvány tőke-vagyonát az Ózer Zsigmond úr elnöklete alatt keletkezett és kiváló buzgalma folytán gyarapodott árva-alap tőke-vagyonából elkülönítendő 2500 azaz kettőezeröttszáz korona összeg képezi, mely tőke esetleg később eszközölt gyűjtések, avagy egyéb adakozások útján befolyandó összegek által gyarapítható.

3. Az egyesület által elkülönített összeg örök alapítványként tekintendő, maga a tőke soha és semmi körülmények közt ki nem osztható.

4. Ezen alapítvány célja elhunyt egyesületi rendes tagok árváinak segítése alapszabályaink 40., 41. §-a értelmében.

5. Az alapítvány kamatai fölött az árva-alapot kezelő bizottság javaslata alapján a közp. választmány nyílt pályázat útján végérvényesen intézkedik.

6. Az általunk mai napon létesített és esetleg még növekedő „Ózer Zsigmond“ árvasegély-alapítvány az „Orsz. Izr. Tanítóegyesület“ által a többi alapítványhoz hasonlóan kezeltetik, külön könyveltetik, kamatai évenként a többi árvasegély-összeggel egyidejűleg kerül kiosztás alá.

7. Az árvasegélyre folyamodók közül az árvaalapot kezelő-bizottság az általa legérdemesebbnek talált egyesületi tagok gyermekeit a közp. választmánynak javaslatba hozza.

A segély odaitélésnek jogát tekintetes Ózer Zsigmond, szeretve tisztelt barátunkra és kartársunkra bizzuk, mindaddig, míg Isten kegyelme mindnyájunk örömére életben tartja.

8. Ezen árvasegély elnyerése iránt folyamodók kérvényének felszerelési módját az árvaalap kezelő bizottság állapítja meg.

Ezen alapítvány nagyobb erejére a jelen alapító-levelet két eredeti példányban állítjuk ki.

Ezek közül az egyiket egyesületünk tiszteletbeli tagjának, Ózer Zsigmond úrnak, a gyakorló-iskola mesterének, a pesti izr. hitközség üléstermében tartott mai ünnepélyünk alkalmával átadjuk, a másikat az Orsz. izr. tanítóegyesület levéltárába helyezzük.

Kelt Budapesten, 1900. márczius 18.

Az árvaalap kezelő-bizottság nevében : Az „Orsz. izr. tanítóegyesület“ nevében :

Csukási Fülöp.

Hajnal Jakab
egyes. titkár.

Kornfeld Gyula
egyes. elnök.

Klingenberg Jakab pécsi igazgató, ki nem sajnálta a fáradságot és költséget, eljött barátjának ez ünnepére és szívélyes szavakkal tolmácsolta a Pécs vidéki kör üdvözlését.

A II. kerületi állami tanítónő-képző nevében *Radó Vilmos* tanár, a budapesti tantestület nevében *Schön József* igazgató, az országos tanító képző tanár-testület képviselőjében *Nagy László* igazgató járultak üdvözlőkkel az ünnepelt elé. Nagy hatást keltett *Bárd Rezső* polg. iskolai tanárnak hévvel, lelkesedéssel elmondott következő szép beszéde, ki a volt tanítványok nevében szólalt fel :

Tisztelt ünneplő közönség!

Súlyos, nehéz mesterség a tanítóé. Nevelni, oktatni egy sereg fejletlen gyermeket, kiket a véletlen hozott össze egy osztályba, kik különféle tehetséggel megáldottak, a legkülönbözőbb természetűek és sokszor a társadalom legellentétebb osztályaiból származnak.

Fegyelmezni őket, hogy az iskola rendszabályaihoz alkalmazkodjanak; pontosságra, engedelmességre, figyelemre és munkásságra szoktatni őket; elsajátítani velük a tudás alapelemeit; kedélyükre hatni, szívük érzelmeit fejleszteni, hogy minden jó, szép és igaz iránt fogékonnyak legyenek; szeretettel kutatni egyéniségük sajátságait és érdeklődni minden apró bajuk iránt, — oly munkásság ez, mely egész embert kíván, munka, mely testet-lelket öröl meg.

Ily munkát 50 esztendeig kötelességűen, sikeresen teljesíteni, oly érdem, melyhez foghatót keveset ismerek. Joggal ünnepelünk tehát ma és fűjjük meg a Jovél harsonáit dicséretéül annak, hogy *Ózer Zsigmond* tanítói munkásságának félszázados jubileumát üljük.

De oly tanító, kit sorsa egy képző-intézet gyakorló iskolájába helyezett, még egy nehéz feladat terhét vette vállaira. Gyakorló iskolai tanító nemcsak osztályának gyermekeivel szemben teljesíti kötelességét, hanem a fiatal tanítónemzedék gyakorlati nevelése is feladata. A képző-intézetben a jelöltek a tanítás anyagát, az általános műveltséget, a paedagogia nagy elveit és a didaktika útmutatásait sajátítják el, de mesterségünk gyakorlati és nem kevésbé fontos oldalát a gyakorló iskolai tanítóktól tanultuk. Ily értelemben Ön is, ünnepelt férfiú, tanítója, mestere a mai magyar-zsidó tanítóságnak. Megtanultuk Öntől, mindenekfelett a hivatásunk iránti lelkesedést, azt az ernyedetlen buzgalmat, mely a kötelességteljesítésben nem ismer akadályt, nem ismer megalkuvást. A tanítás cél tudatosságában és következetességében példánk volt; a munka-ideje és a tanítási óra ügyes felhasználásában és takarékos beosztásában mesterünk, kit utánozni igyekeztünk. Ha módja volna egy-egy munkanapon végig nézni az ország zsidó iskoláinak tantermein, de sok ismerősre találna! Itt egy olvasmányt egészen úgy tárgyalnak, mint a hogy Ön szokta, ott egy-egy

nyelvtani tételt ép úgy szemléltet, magyaráz és begyakorol valaki, mint a hogy azt Öntől látta; a négy alapművelet és egy-egy szám megismertetése nehéz munkájának *gyakorlati* fogásait pedig talán valamennyien Öntől lestük el.

Ily értelemben vallja magát tanítványának a mai zsidó tanítóság. Ezek nevében mondok hálás köszönetet Önnek; azon kollegák nevében, kik oly szerencsések voltak, hogy az Ön oldala mellett inaskodtak, üdvözlöm Önt a mai ünnepnapon. Magyarország zsidó tanítóságának százai szeretettel csatlakoznak ez üdvözlőhöz és a legjobb kívánságokkal:

Az Ég ura tartsa Önt meg örömeinkre erőben, egészségben; tegye élte estéjét derültté, nyugodttá. Boldogítsa Önt a tudat, hogy a mag, melyet élte munkásságával elvetett, bő aratást ígér, hogy az eszme, melyért harczol, megvalósulni fog: a zsidó népiskola, a hithűség és a felvilágosodottság, a magyarság és a hazaszeretet tábora; a magyar zsidó tanítóság, melynek Ön egyik mestere, számottévó tényező hazánk kulturájának munkájában!

Áldja meg Önt az Egek ura, hogy még testi szemeivel láthassa eszméinek teljes megvalósulását, felekezetünk és szeretett hazánk dicsőségére!

Miután még a jelenlegi képezdei hallgatóság nevében Róna Jakab IV. éves tanítójelölt méltatta szép szavakban Ózer érdemeit, az ünneplő közönség a gyakorló iskola IV. osztályu növendékének: Goldberger Mórnak kedves szavu üdvözlésében gyönyörködött.

Meghatottságtól remegő hangon, könnyes szemekkel köszönte meg a jubilans külön-külön mindenkinek a róla való megemlékezést, tanujelét adva ritka emlékezőtehetségének, melylyel az egyes beszédekre reflektált. Élénk tetszést aratott nem egy találó megjegyzése, melylyel megmutatá, hogy szellemi ereje még nem lankadt és félszázados kitartó munkássága gondolkozásának frissességét meg nem lohasztá.

A tanítóképzőnek jól szervezett énekkara a Hymnus elénklésével zárta be a lélekemelő szép ünnepélyt.

* * *

Az ünnepeltnek tiszteletére mintegy 50-en gyűltek össze esti 8 órakor a Weingruber-féle vendéglő külön éttermében, hol a jubilans családjával együtt lelkes ováció tárgya volt. A hivatalos tosztok sorát Dr. Bánóczy József nyitotta meg Wlassics minisztert éltetve, Stern Mór Dr. Verédy Károlyra, az igazgató tanácsra és Málnai Mihály, Ózer Zsigmondra, Balog Ármin az orsz. izr. tanítóegyesületre, Kornfeld Gyula Ózerre és Csajági Béla Dr. Bánóczy Józsefre ürité poharát. Bánóczy igazgató sziporkázó szelleme csakhamar a legkedélyesebb hangulatot varázsolta elő, melynek hatása alatt szellemesnél-szellemesebb felköszöntőket mondtak még. Ezeknek élén Bánóczy igazgató említendő, ki Ózer nejét éltette; kitétek magukért e téren továbbá Halász Nátán, Stern Ábrahám igazgatók, Barna Jónás, Bárd Rezső, Weissmann N. a budai izr. hitközség jegyzője, Erneyei a budai izr. hitk. elnöke.

Erre felolvasták a beérkezett üdvözlő sürgönyöket és üdvözlő leveleket, mely utóbbiak közül Dr. Goldziher Ignác egyetemi tanár, a pesti izr. hitk. nagynevű titkárának következő levele vált ki:

Tisztelt Tanár Ur!

Budapest, 1900. márcz. 15.

Talán nem is tévedek, ha azt sejtem, hogy jól esik lelkének velem találkozni azon szép ünnepélyen, melyet barátainak és kartársainak ragaszkodása és tisztelete szánt Önnek hasznos életpályája egy fontos emléknapiján.

Hiszen alig lesznek sokan az ünneplők közt, kik pályafutása oly régi mozzanatát jelenítik meg, mint jó magam. A székes-fehérvári korszaknak vagyok élő tanuja, hírmondója; tanuja annak, hogy a pályája kezdetén álló fiatal tanító, mily szent buzgósággal lelkesült avatott hivatásáért, mennyi szeretettel

függték szaván tanítványai s mily tisztelettel környezte őt a társadalom, melynek körében működött.

Bizony régi dolgok, tisztelt tanár úr, de ujdonatújak nékem, ki nem szüntem meg lelkemet e régi idők emlékeivel táplálni. Ilyképen fehérvári minőségemben állok az üdvözlők közé azon őszinte kívánattal, hogy az isteni gondviselés Önnek még számos friss esztendőt ajándékozzon, sok örömet és elégtételt hivatásában, boldogságot családjában.

Őszinte érzelmekkel régi híve

Goldziher Ignác.

Következő izr. tantestületek küldtek üdvözlő táviratokat:

Abaujszántói, bajai, balassa-gyarmati, bezdáni, debreczeni, dunaszerdahelyi, egri, győri, kaposvári, kassai, kismártoni, körmendi, lévai, liptó-sz.-miklósi, makói, miskolczi, nagybittsei, nagyszombati, nagykanizsai, nyiregyházi, nyitrai, ó-becsei, paksi, pápai, pozsonyi primár iskola és a pozsonyi orth. izr. iskola tantestülete, a pécsi, sátoralja-ujhelyi, soproni, szabadkai, szatmári, szegedi, szolnoki, tapolczai, trencsényi, ujvidéki, ungvári, váczi, veszprémi és zentai tantestület a pécsi hitközségi előljárósága, a székes-fehérvári izr. vallásközség.

Magánosok részéről következő sürgönyök érkeztek: Major J. Gyula és neje Bécs, Bató J. Lipót Bpest, Schwarcz Géza Campina (Románia), Fleischmann Mór Csorna, Kramer Simon Dunapentele, Schachter Károly Győr, Löwy Mór Igló, Szabó Adolf Jászberény, Schwarcz Lipót Kassa, Dr. Eisler Mátyás rabbi, Kolozsvár, Pollácsek igazgató Marosvásárhely, Baumgarten Miskolcz, Bányai Nagybecskerek, Friedmann Antal Nagybánya, Dr. Kelemen Géza Nyiregyháza, Wilhelm igazgató Tata, Seidmann Bertalan Bpest, Singer József Budapest, Kánitz József és családja Dunapentele, Krausz és Steiner L. Dunapentele, Dr. Varga és Engel család Martonvásár, Wotzaszek B. Mácsa, Hoskóné Kelemen Zomba, Kohn Vilmos Győr.

Üdvözlő levelet küldtek: Bloch Mózes, a rabbiszeminárium rektora, Dr. Goldberg Raphael rabbi Bpest, Dr. Kaiserling rabbi Bpest, Kemény Gábor áll. isk. igazgató Balassa-Gyarmat, Dőri S. Zsigmond polg. isk. tanár N.-Becskerek, Izr. tanítótestület Moór, Izr. tanítótestület Homonna, Izr. tanítótestület Pécs, Stein Sámuel London, Szép Lipót felső keresk. isk. tanár Veszprém, Dr. Beck Gyula, Bertalan Izidor, Frommer Rudolf, Kornfeld Zsigmond, Beck Nándor zalai Fenyvessy Adolfné szül. Löwensohn Klára, Bacher Ernő, Dr. Steinberger Izor, Singer és Wolfner, Kircz Zoltán, Spitzer József és neje, Weiss Nándor, Simon Jakab Budapest, Barta Lajos hitk. titkár N.-Kanizsa, Ehrlich család Rokytnice.

A tanítóképzőt, mint az ünnepség rendezőjét üdvözölték: Az aradi áll. tanítóképző tanári kara, a pesti izr. hitk. elemi és polg. fiúiskola igazgatósága, az orsz. izr. tanítóegyesület győrvidéki köre a nagykőrösi ref. tanítóképezde tanári testülete.

Ezzel adtuk hű képét a szép ünnepélynek, melynek kedves emlékét sokáig fogjuk megőrizni mindnyájan, kik lefolyásának tanúi voltunk.

Pfeiffer Ignác.

A következetesség szerepe, fontossága és hivatása a nevelésben.

(Vége.)

Innen van az, hogy csak a következetes szeretet valódi szeretet, s hogy csak ezen szeretet képes nevelői hatást gyakorolni.

A nevelő következetessége abban mutatkozik, hogy kitartással, fáradatlan szilárdsággal törekszik növendéke javát előmozdítani.

Hol a nevelőnél, vagy tanítónál hiányzik a következetesség, ott hiányzik neki mindene, hiányzik tekintélye és növendékének tartós szeretete és ragaszkodása.

Ha a nevelő ma megengedi azt, a mit anélkül, hogy a körülmények változtak volna, — tegnap eltiltott, ha ma elfelejti azt, a mit tegnap mondott, akkor nevelése meghiusul s a *gyermek megtagadják tőle az engedelmességet*. A következetes nevelő és tanító mindig nyugodt és józan. Először megfontolja a dolgot, aztán cselekszik; de amit higgadt megfontolással megparancsolt azt fön is tartja és mindig végre is hajtja.

A következetes nevelő kötelesség teljesítésében legyen pontos, a magánéletben munkás és külsejében tiszta, akkor joggal követelheti, hogy gyermeke bizonyos időben felkeljen, egyék, imádkozzék, tanuljon, játszsék és lefeküdjék; hogy testét, ruháit, könyveit, játékszereit tisztán tartsa, hogy játékait, tankönyveit egy bizonyos meghatározott és kijelölt helyen tartsa és maga szedje elő, midőn azokat használni akarja.

Ha a tanító például azt kívánta, hogy a gyermek pontosan, tisztán jelenjék meg az iskolában, akkor mindennap vigyáz is arra, hogy parancsa teljesítve legyen; ha azt kívánja, hogy írásbeli dolgozatai szépen és tisztán írva legyenek, akkor szigorúan követeli ennek teljesítését; ha azt mondta, hogy a tanuló a tanító kérdéseire egész mondatban, hangosan és értelmesen feleljen, akkor nem szabad túrni ellenkező feleletet, habár naponként kell a hiba ellen küzdenie.

A gyermek eleinte berzenkedik e következetesség ellen s azt szigorúnak találja, de minél tovább van a *következetesség befolyása alatt, annál jobban megszeretik és dicsérik a tanítót*.

A szigorú rend és komoly fegyelem a gyermek üdvére szolgálnak és a legnagyobb s a leghiresebb férfiak és népek szigorú nevelésben részesültek.

A fiatal tanító ugyan nehezen tudja összeegyeztetni a következetességet a szeretettel s gyakran azt hiszi, miszerint a jó iskolai fegyelemhez sötét arcz és nyers magatartás szükséges, pedig gyakran láthatjuk, hogy a legkövetkezetesebb tanító a legbarátságosabb és legnyájasabb férfi is lehet.

A nevelő és tanító tartson szigorú rendet mindenben, s vigyázzon, hogy a gyermek előtt szavai — tetteivel *ellentmondásba* ne jöjjenek. Ha a gyermek a rendet nem ismeri, azt meg nem szokta, nem ismeri a fegyelmet sem, s folytonos szórakozottsága miatt valamire alaposan megtanítani nem lehet; a ki idejét tervszerűen beosztani nem tudja, nem képes idejében semmit sem végezni. A rendetlen embernek csak tervei vannak, melyeket soha sem létesít, mert bizonytalan ingadozásban fecséreli el erejét és idejét.

Mennyei mondja: „*A gyermek észreveszi a neveléssel foglalkozó egyénekben az ellentéteket és az élő példákban való ingadozások, valamint a soha el nem titkolható rossznak feltűnése után sokkal élesebben fogja a tettet felismerni, semhogy azok becsülésére s utánzására hajlandó vagy könnyen reávehető legyen.*”

Játszátok csak előtte a vallásos, az igazi emberbarát, a felebaráti szeretet, a feddhetlen jellemű ember szerepét és ő el fogja tanulni, utánjátszani e szerepet a míg kell; de megvetendi a szereplőket s a szerepet annál inkább, minél tovább tart a szereplés.“

A nevelés második eszköze a szeretet.

A szeretet viszonyszeretetet szül, mondja a közmondás.

Szeressük a gyermeket örömeiben, játékaiban és hibáiban egyaránt; de azért ne feledkezzünk meg e tekintélyről sem, mely a gyermeknek tiszteletet parancsol.

Az igazi szeretettel párosult nevelés következménye, hogy humánus és felebarátját szeretni és tisztelni tudó embereket nevelünk.

Az oktatás is a nevelés legfontosabb eszköze lévén; ezen eszköz alkalmazásánál azonban igen óvatos és következetes legyen a nevelő.

Unalmas, száraz, hosszú erkölcsi beszéddel előállani akkor, midőn a gyermek tudatlanságából valami hibát követett el, — ez által épen ellenkező hatást fog elérni, mint a mit valóban elérni akart, mert míg a gyermek rövid, csak néhány szóból álló komoly, alkalmi figyelmeztetéssel okulna, addig a hosszas intések, faggatások, körholások kifárasztják, elkedvtelenítik, felfingerlik és *erkölcsi érzéktelenségbe sülyesztik*.

Az előterjesztett és kifejtett következtetéssel teljesített és végrehajtott nevelés végcélja, hogy vallásos, emberi rendeltetését felfogó *jellemes és erkölcsi önérzettel bíró embereket képezzünk*.

A vallásosságnak alapja a vallásos érzület lévén, mindenk fölött arra kell törekednünk, hogy ezen érzés erősödjék, tisztuljon s az akarat irányzására már a gyermek zsenge korában alkalmassá váljék.

A vallásos nevelés alapjának megvetésére első sorban a szülei ház van hivatva, mivel az ott nyert benyomások legmaradandóbb befolyást gyakorolnak a gyermek kedélyére, szükséges tehát, hogy a szülő igazi vallásos meggyőződéssel ismertesse meg a gyermekkel hitfelekezetének alapelveit, de azért ne ítéljük el más felekezet vallásos meggyőződését; tanítsuk meg egyháza tanait szeretni: de ne tanítsuk gyűlölni azokat, a kik más vallás tanait követik.

Ismertessük meg a gyermekkel Isten mindenhatóságát, a vallás magasrétos rendeltetését, figyelmeztessük őt a lelkiismeret szavára, a becsületérzés tudatára, ébresszük fel lelkében a bűn utálatosságát.

S ha a gyermek a család felnőtt tagjainak kezeit összetéve — imárebegni látja — önkényt keletkezik keblében ama szent vágy, hogy ő is imáját elmondhassa.

„*Minden életböccességnek alapja az istenfélelem!*“ — mondja bölcs Salamon.

Minél gyakrabban működött akaratunk egy és ugyanazon irányban, minél üdvösebbeknek bizonyultak a tett nyomán beállott következmények; annál nagyobb mértékben leszünk képesek hasonló körülmények között — hasonlóképen cselekedni, *az az a választást ugyanazon indokok nyomán megejteni, vagyis ugyanazon határozatot hozni*.

Az élet folyásában a legkülönbözőbb helyzetekbe kerülünk, melyek számtalanszor ismétlődnek, s azok nyomán számban és erőben gyarapodó gyakorlati ítéletek és szabályok birtokába jutunk, melyek segítségével ösztöneink és vágyaink *túlsúlyát kiegyenlíteni képesek vagyunk*.

Minden ember nevelése és tapasztalatai folytán *egy bizonyos módon jár el tetteinél, azaz az akaratára ható indokok megbírálásánál és megválasztásánál*.

Ezen eljárási mód nyilván az ember multjának következménye, úgy hogy amilyen különbözők az emberek hajlamai és tapasztalatai, olyan különbözők a tetteiknél követett eljárási módok. Ez tehát minden egyes emberre nézve *jellemző*: s azért *jellemnek* mondjuk.

Ebből világos: hogy jellemről csak annál lehet szó a *ki az indokok megbírálásából és megválasztásából folyó tettekre képes*. Az éretlen gyermeknek még nincs és nem is lehet jelleme; a fejlett koru, a ki meggondolva cselekszik, *annál jellemesebb, minél következetesebben alkalmazza gyakorlati belátását*.

Igy tehát az *állhatatosság, a szilárdság, a jellem egyik fővonása*, mert a *következetesség* az illetőt jellemzi épen; természetét, lényegét felismerteti, úgy hogy azon természetéhez képest előre megállapítható, hogy egy bizonyos esetben hogyan fog eljárni, illetve cselekedni.

A *következetesség* a jellemképzés főtenyezője lévén, szükséges, hogy az okszerű nevelésnél a *következetességnek* egyik legfontosabb szerepe legyen és a *következetesség hivatása: az államnak hű és derék polgárokat nevelni*.

Szécsény.

Fejér Lipót.

A talmud paedagogiája.

Sebő Vilmos kollega úr, e lapok 1. számában „Egy-két nevelési elv a talmudból“ czimű cikkében azon propozíciót teszi, hogy állitassanak össze a talmudnak azon pontjai, melyek a modern paedagogiában is értékkel bírnak. Bátor vagyok megjegyezni, hogy bizony már 1881-ben „Erziehungslehre für Israeliten“ és a most megjelent és ezen b. lapok múlt évi 11. számában méltatott „Pflichten isr. Schulmänner“ cz. műveimben, de ezenkívül vagy 9 rendbeli, eddig ugyan még ki nem adott, de a felekezeti- és szaklapokban már megjelent munkáimban, körülbelől *másfél ezer* a biblia, talmud és midrásból vett citatumoknak a modern paedagogia tanításaival való kapcsolatba hozatalával kimutattam, hogy a modern paedagogia és didaktika már a biblia és talmudban körülményesen tanított, sőt, hogy oly a paedagogiába vágó tanításokat találunk ott, melyek a modern paedagogiában egyáltalán nincsenek.

De éppen a biblia és a talmudból vett citatumokkal igyekeztem egyuttal a zúgiskolák törvénytelen és vallásellenes voltát is kimutatni. És egyben aztán az *új testamentumnak* a modern paedagogia tanaival való egybevetésével még megczáfolni a zsidó és keresztény paedagogusaink azon tévtanát is, mintha a modern didaktikát már Jézus tanításaiban is feltalálhatnók.

Mert Steinberger Ferencz dr. szatmári képezdei igazgató, most nagyvárad kanonok úr éppen e mellett tör lándzsát „Jézus Krisztus a nevelőtanítók eszményképe“ cz. tartalmas és nagy gonddal megírt művében, minek is a 83. oldalon következő szavakban ad kifejezést: „Amit a fentemlített és igazán tiszteletreméltó, érdemes paedagogusok hirdettek, azt Jézus 17 századdal előbb már megcselekedte. A figyelmes vizsgáló ott találja a nevelés és tanítás legéletrevalóbb elveit Jézusnak tanítói működésében.“ De ezt vitatja tudvalevőleg Huber kalocsai tanár úr is a „Talmud“ cz. művében (76. oldal) és még számosan. Művecskémet az itt nevezett paedagogusoknak, úgyszintén: Wünsche, Stade, Dalman, Schürer, Strack (leghiresebb keresztény talmudtudós) németországi theol. és egyetemi professoroknak is megküldtem, kik közül — a hozzájuk intézett ama szerény megkeresésekre, hogy állításaim valótlanúsága esetén azokat megczáfolni sziveskedjenek — csak Strack dr. igyekszik egyik állításomat megczáfolni azzal, hogy „...mintha Jézus a hozzá intézett kérdésekre nem szivesen felelt és az írástudókkal nem vitatkozott volna, — nem igaz“, aminek ellenkezőjét különben „Die Prärogativen Israels“ cz. megjelenendő művemben igyekszem bizonyítani. A többi fentemlített theologusoknak csak fölötte elismerő szavuk volt, minden czáfolgatás mellőzésével.

Csupán ezeket akarom felhozni Sebő kollega úr felhívására. Mert még élttem delén kezdtem dolgozni ezen parlagon hevert mezőn, s dolgozok most is élttem alkonyán fáradhatatlanul és lelkesedéssel. Mert sajnos e kérdéssel még nem foglalkoztak paedagogiai irodalmunkban, legalább állításaimat bizonyító paedagogiai munka művemet megelőzőleg még nem jelent meg.

És még egyet. Épen e lapok hasábjain vitatkozó kartársaim hagyták figyelmen kívül művecskémet. Csupán kötelességem teljesítem hát, ha Sebő kollega úr azon indítványára, hogy a talmudnak a modern paedagogiában is becsesel bíró adatai összegyűjtessenek — ilyen mű adatoknak egy terjedelmes tárházát nyújtom kartársaim elé. *)

Singer Izrael.

*) Ára a most megjelent II.—III kötetnek (133 oldal, kötve és bérméntve) 50 kr. Mindhárom kötet ára (magában foglalva több mint 200 idézetet a biblia és talmudból) pedig 95 kr.

Figyelmeztetés.

Azon tisztelt kartársaknak, a kik egyesületünk által kezelt és 4000 koronából álló Lederer Bernát-alapítvány f. évi május 16-án (Ijár hó 17-én) esedékes 180 koronából álló kamataiért, mint betegsegélyért folyamodni szándékoznak, figyelmeztetjük, hogy a kellően felszerelt kérvényeiket — súlyos betegségeket igazoló hiteles okmányokkal és egyéb a segélyre-szorultságot igazoló bizonylatokkal támogatva f. é. április hó 20-dikáig egyesületünk elnöksége címére (VII., Sip-u. 12.) küldjék be.

Budapesten, 1900. márczius 28-án.

Hajnal Jakab,
egyes. titkár.

Kornfeld Gyula,
egyes. elnök.

ÉGYESÜLETI ÉLET.

A központi választmány üléseiből.

A központi választmány márczius 28-án tartott üléséből a következőket jelentjük:

I.

Elnök: Kornfeld Gyula.

Felgyűző: Hajnal Jakab.

Jelen voltak: Barna Jónás, Győri Adolf, Kertész Ármin, Lederer Ábrahám, Mandel Bernát, Mendl Lajos, Ózer Zsigmond, Pfeiffer Ignác, Reif Jakab, Révai Miksa és Székely Lajos.

Távollétöket kimentették: Csukási Fülöp és Kuttner Miksa.

1. Napirend előtt Ózer Zsigmond szivből fakadó hálaérzelmeit tolmácsolja a választmány előtt azért a rendkívül kitüntető óváczióért, melyekkel az elnökség és az egész választmány tanítói működésének ötvenedik évfordulója alkalmából tartatott jubiláris ünnepélyen részesítette, a mely óvácziók az egész ünnepély jelentőségét és sikeres lefolyását lényegesen emelték. Szerinte ezen óvácziók messze túlhaladják azon érdemeket, melyeket az egyesület körül szerezhetett. Soha meg nem szünő hálával fog a választmány ezen kitüntető ténykedésére visszaemlékezni, mely kijelentést a választmány szólo éltetésével örvendetes tudomásul veszi.

2. A február hó 3-kán tartott ülésről szólo jegyzőkönyv szabályszerű hitelesítése után elnök jelenti, hogy a bajai izr. tantestület által rendezett jótékony czelu ifjúsági szini előadás jövedelméből az iskolaszéki elnök jóakaratából 200 koronát vett az egyesület az árvaalap gyarapítására; továbbá, hogy hasonló alkalomból a nagyszombati, a zentai és a lugosi izr. tantestület is szép összegeket küldtek az árvaalap javára.

A választmány ezeket a jelentéseket örömmel veszi tudomásul és jegyzőkönyvi köszönetét fejezi ki úgy a tantestületek, mint azon nemes hitközségi vezérférfiak irányában, a kik egyesületünk céljai iránt lelkesülni tudtak. Örvendetes tudomásul szolgál továbbá, hogy Bloch Arthur helybeli nagykerdekedő, a ki a mult évben 50 korona templomi adománynyal megemlékezett egyesületünkről, utóbbi időben is a „Pester Lloyd“ révén 10 koronát mint koszorú-kiváltási adományt juttatott az egyesületnek és végre, hogy az iglói izr. nőegylettől, valamint a helybeli hitszónok dr. Weiszbürg Gyula úr révén 10 korona adomány folyt be az egyesület pénztárába.

3. Elnök szomorú jelentést tesz azon pótolhatatlan veszteségről, mely Bárd Rezsőt, a választmány igen érdemes tagját édes anyja elhalálozása

által e napokban érte, valamint Schweiger Adolf, az egyesületnek egyik nagy-érdemű alapító tagjának elhalálozásáról.

A választmány részvétének jegyzőkönyvileg ad maradandó kifejezést.

4. Az új olvasókönyvek ügyében felolvassa elnök a felülvizsgáló bizottság jelentését, mely szerint a II. osztály számára irt részt nyomdakésznek nyilvánítja a bizottság. A következő rész a III. osztály számára felülvizsgálás alatt van és néhány nap múlva szinte elkészül. A bizottság a könyvek kinyomtatása alatt is gyakorolni fogja a felülvizsgálás munkáját Csukási és Bard személyében.

A választmány a bizottság jelentését tudomásul veszi.

Felolvassa továbbá elnök Singer és Wolfner kiadói cég átiratát, mely szerint az új olvasókönyvek után is annyi írói tiszteletdíjat hajlandó fizetni, mint az eddigiek után, csak arra kér engedélyt, hogy ezen könyvek első kiadásánál 600 példánnyal többet nyomathasson külön díjazás nélkül, mely kérését avval indokolja a cég, hogy minden új könyv forgalomba hozása szükségessé teszi, hogy a tanítóknak megtekintésre egy-egy példányt díjtalanul küldjön sőt itt-ott szükséges az is, hogy a szegény tanulók részére ingyenpéldányokat bocsásson azon iskolának rendelkezésére, mely a régi könyv helyét újat akar bevezetni.

A választmány a kiadói cég kérését indokoltnak találja és a 600 fős példányt engedélyezi.

5. A fordítatlan szidur új kiszedetése iránt szükséges intézkedésekre a választmány elnököt bizza meg és hatalmazza fel.

6. Az osztatlan népiskolai tanterv ügyében Nagy József tanító által irt és a magas kormányhoz felterjesztendő memorandum tartalmát Pfeiffer Ignác ismerteti, a ki Nagy József álláspontját magáévá téve, annak változatlan elfogadását indítványozza. Lederer indítványára azonban a választmány azt egyelőre csak tárgyalás alapjául fogadja el és felterjeszhetőnek is véli, de előbb egy háromtagú bizottság még egyszer tárgyalja, a mely ezen kérdésben véglegesen döntsön. E bizottság tagjaiul kiküldetnek Ózer Zsigmond, Pfeiffer Ignác és elnök. Pfeiffer előadónak a választmány köszönetet szavaz és Nagy József részére a memorandum kidolgozás körül kifejtett szakavatott munkássága elismerésül öt darab aranyat szavaz meg tiszteletdíj czimén.

7. Elnök jelenti, hogy egy biblia történet megírására kiirt pályázati felhívásra a határidő lejártáig csak egy munka érkezett ezen jelige alatt: „*Szegénynek drága kincs a hit; tűrni és remélni megtanít*“ (Arany.)

Határozat: A munka megbírálására Győri, Révai és Mandel választmányi tagok küldetnek ki.

8. A f. évi Ijár hó 17. (máj. 16.) napján esedékes Lederer Bernát alapítványi betegségügyében a pályázati felhívás közzétételét a választmány elrendeli, egyszersmint felkéri Lederer Ábrahám tanár urat az alkalmi felolvasás megtartására és Lederer Ábrahám azt elvállalni szives volt.

7. Hét rendes tag által kért betegségügy czimén a választmány az elnökség indítványa értelmében összesen 270 koronát engedélyezett és még azonfelül 2 olyan beteg tanítónak is, a ki nem tagja az egyesületnek, tekintettel nagy inségökre 30 koronát szavazott meg.

8. Elnök jelenti, hogy az elnökség e napokban felülvizsgálta az egyesület zárszámadásait az 1899-dik évről, a melyeket a legnagyobb rendben találta. Ezen zárszámadásokat sokszorosította és a választmányi tagoknak kiosztatta; kívánatra pedig a részletes tárgyalás céljából hajlandó felolvasatni.

A választmány a zárszámadásokat felolvasottnak tekinti és a 7719.46 korona vagyonszaporodást igen szép eredménynek tekinti, a mely eredményt a vezetőség céltudatos működésének tudja be, a miért részére jegyzőkönyvi köszönetét fejezi ki.

9. Az egyesület kötelékébe vétetnek fel tagdíjpótlás nélkül: *Klein Ármin* tanító Hliniken (21 éves); bejelentette Vándor Soma Nagy-Bicsén; *Krausz Jakab*, tanító Budapesten, (32 éves), tagdíjpótlás nélkül; *Váradi Zsigmond*, a budapesti állami siketnémák intézetében működő tanító tagdíjpótlás nélkül, miután több éven át évi 5 frttal pártolta az egyesületet és végre *Kemény Károly*, Kovárczon működő tanító (34 éves) hét évi tagdíjpótlás kötelezettsége mellett, miután már 1890 óta működik a tanítói pályán.

Az elnök felhatalmaztatik, hogy ezek részére, ha okmányaikat rendben találta, a felvételi okmányokat elküldhesse.

10. Több rendes tagnak a tagdíj lefizetésére kért halasztás ügyében a választmány elnököt hatalmazza fel a kérvények elintézésére, de kimondja, hogy olyan tag, a mely több mint 6 korona tagdíjhátrálékban van (a folyó évet nem számítva) semmiféle anyagi segélyben nem részesülhet.

A rendes tagok pótkimutatása.

533 Beregi Náthán, Moór.	Porges Hermina, B.-Bánya.
Fischer Mór, N.-Beckerek	540 Rosenberg Sámuel, Mélykut.
535 Fleischmann Károly, Péczel.	Schön Bernát, Győr.
Hegyi Ignác, Hajdu-Nánás.	Schön József, Budapest.
Kardos Samu, Budapest.	Schönfeld Márton, Vác.
Polgár József, Zsolna.	549 Wetzler Samu, Budapest.

Folyó évi február hóban tagsági díjat fizettek:

a) Pártoló tagok:

Dr. Blau Lajos	10.— korona
Dr. Munkácsi Bernát	10.—

b) Rendes tagok:

	Hátralék	F. é.		Hátralék	F. é.
	Kor.	Kor.		Kor.	Kor.
Bodrogi Ignác, Zenta	8	—	Lówy Sámuel, Derecske	4	—
Bródy Béla, Nagy-Magyar	4	—	Serlegi Márk, Csurog	—	4
Ehrenthal Mór, Pozsony	4	—	Schor Ármin, Pápa	—	6
Graf Adolf, Érsekújvár	8	—	Schulhof Lajos, Ó-Moravicza	4	—
Grünberger Izsák, Bács-			Taussig Mór, Gyöngyös	4	—
Topolya	4	—	Voglhut Dávid, L.-Szt-Miklós	—	8
Kanitz Zsigmond, Budapest	—	8	Wurmfeld Ignác, Körmend	—	4
Lévai Izor, Budapest	4	—			

Bárcza-gyűjtés.

Breuer Gábor, Győr	4.— korona
Biró Samu, Sopron	6.—
Oesterreicher Mór, Pápa	4.86

Gyűjtés az árva-alap javára.

Chewra-Kadischa, Albert-Irsa	8 kor.	— fill.
Ehrenthal Mór N.-Szombat, f. hó 15-én rendezett hazafias ünnepély alkalmával befolyt összeg fele	60	20
A zentai izr. tanítóttestület márcz. 15-iki gyermek szini-előadás jövedelméből	50	—
Izr. tanítóttestület Lugos, márcz. 15-én rendezett gyermek szini-előadás jövedelméből	95	26
Dr. Weiszbürg Gyula úr révén „K“ asszony	6	—
Izr. nőegylet Igló	20	—
	<u>231</u>	<u>46</u>
	231 kor.	46 fill.

CSELEKVŐ VAGYON.

Vagyonkimutatás.

SZENVEDŐ VAGYON.

	korona	fill.		korona	fill.
1. Pénzkészlet	2895	56	1. Az árvaalap	27870	87
2. Takarékpénztári betét	7190	66	2. Reif Jakab árva-alap	2500	—
2. Értékpapírok * (névérték)	102000	—	3. Lederer Bernát alapítvány	4000	—
4. Betét a pesti izr. hitközségnél	24589	24	4. Szántó Eleázár	1248	—
5. Főkönyvi követelés a kiadványok után	2062	82	5. Dr. Jókai Mór	2080	—
6. A Deutsch-féle biblia-raktár értéke	800	—	6. hatv. Deutsch Bernát	2000	—
7. A monografia-raktár értéke	384	—	7. Deutsch Henrik	1189	24
8. Az ingóságok (irodai felszerelés stb.) értéke	340	—	8. Lederer Ábrahám	2620	—
9. Tagdíjhátralékok	1418	—	9. Erzsébet királyné	2486	14
10. Egyéb apróbb követelések	67	80	10. Gans Dávid	660	—
11. Fizetési előlegek	730	—	11. dr. Temesvári és neje „	1000	—
			12. Klingenberg-Lengyel Johanna-alap	175	45
			13. Löw Lipót	948	48
			14. Klein Jenő	218	40
			Összesen	48996	58
			Tiszta vagyon . . .	93481	50
	142478	08		142478	08

Eredmény: A tiszta (le nem kötött) egyesületi vagyon az 1899. év végén	korona 93481·50
A mult évben volt	„ 91127·46
A tiszta vagyon szaporodás	korona 2354·04
Az egyesületi céloknak szolgáló különféle alapítványnak gyarapodása ez évben	„ 5365·42
Összes vagyonszaporodás	korona 7719·46
A mult évi szaporodás	„ 6641·32
Haladás a m. e. eredményéhez képest	korona 1078·14

Alulirottak az egyesület könyveit és számadásait az 1899. évi decz. 31-ikéről minden tekintetben rendben találtuk.

Budapesten, 1900. márczius 26-án.

Reif Jakab,
egyes. alelnök.

Csukási Fülöp,
egyes. alelnök.

Kornfeld Gyula,
egyes. elnök.

Györi Adolf,
pénztáros.

Pfeiffer Ignác,
ellenőr.

Bein Károly,
ellenőr.

Hajnal Jakab,
titkár.

***) Az „Orsz. izr. tanító-egyesület“ birtokát képező és a pesti izr. hitközség letéti hivatalában kezelt értékpapírok jegyzéke az 1899. évi decz. 31-éről.**

1. 4 ⁰ / ₀ magy. aranyjáradék névértéke	kor. 4.400.—
2. 4.2 ⁰ / ₀ osztrák papíráradék névértéke	2.800.—
3. 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ magy. jelzalog és hitelbank záloglevelei névérték szerint.	54.000.—
4. 4 ⁰ / ₀ „ „ „ nyer. kötvényei ¹⁾	1.400.—
5. 3 ⁰ / ₀ „ „ „ nyeremény kötvényei ²⁾	1000.—
6. 4 ⁰ / ₀ „ földtehermentes kötvényei névérték szerint	4.600.—
7. 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ „ állami vasutak „ „	4.400.—
8. 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ „ regaleváltság „ „	27.000.—
9. 4 ⁰ / ₀ tiszai és szegedi nyeremény kötvények ³⁾ névérték szerint	2.200.—
10. 4 ⁰ / ₀ 1/5 drb 1860-as államsorsjegy ⁴⁾	200.—
Összesen névérték szerint	kor. 102.000.—

Budapest, 1899. márczius 18-án.

A pesti izr. hitközség számvivőse:

Glück Tivadar s. k., számvivő irodafőnök.

1) Ezen 7 drb sorsjegy számai a következők: 100|57, 502|54, 2941|1, 2958|66, 3545|66, 1696|6, 2545|64.

2) A 3 százalékos nyerem. kötvények számai ezek: 821|12, 138|1, 126|59, 545|7, 115|3.

3) A 11 drb tiszai sorsjegy száma a következő: 883|7, 1994|74, 1655|10, 4219|23, 695|53, 811|37, 2719|92, 278|15, 2538|86, 3873|41, 4377|66.

4) Az 1860-as sorsjegy száma: 720|12.

Adomány.

Izr. nőegylet Rózsahegy, néhai Bischitzné arcképeért

10 korona.

Helyreigazítás: Stark Mór Szenicz bárczagyűjtés fejében mult hóban nem 50 koronát, hanem 50 fillért küldött be.

Budapest, 1900. márcz. 25-én.

Győri Adolf,
pénztáros.

Névsora

azon kartársaknak, a kik az 1899-ik évben bárczákért kisebb-nagyobb összeget gyűjtöttek.

Abauj-Szántó: Lőwy Izor. Albert-Irsa: Bátori Sándor, Zeisler Mór. Aranyos-Maróth Radó (Reisz) Lipót Aranyos-Maróth: Groszmann Ábrahám.

Babocsa: Rausnitz Jakab. Baja: Tantestület. Balassa-Gyarmat: Singer Adolf. Bács-Topolya: Schloss Lajos. Báth: Horn Lipót. Bátorkesz: Feledi Mór. Bezdán: Nagy József. Béled: Donáth Dávid. B.-Bicske: Spitzer Lipót. Bolesó: Berger Ármin. Budapest: Bató J. Lipót, Salamon Náthán, Korálek Emil, Kaufmann Leó (nyomdai szedő), Izr. hitk. fuiskola.

Czabaj: Heller A. Lipót. Csögle: Krausz Vilmos.

Debreczen: Kuthi Zsigmond. Derecske: Lőwy Sámuel. Dunaföldvár: Lőb Simon. Duna-Pentele: Krámer Simon.

Eger: Lackner Mór, Halász Samu. Eperjes: Schnürmacher Adolf. Érsek-Ujvár: Gráf Adolf. Esztergom: Geiger Miksa.

Farád: Friedmann Márton. Feketehegy: Frankl Miksa. Felső-Szeli: Schönberger Samu. Fogaras: Klein Márk.

Galgóc: Vajda Miksa. Grált: Leblovics Izsák. Gyöngyös: Lerner Vilmos (Erzsébetváros), Váradi József. Győr: Baumgarten Samu, Pfeifer Mór, Schächter Károly, Szögyi G. Vilmos, Schön Bernát.

Hajdu-Böszörmény: Kámler P. Péter. Homonna: Lengyel Samu. Huszt: Schönberger Mór.

Igló: Lővy Mór.

Jászberény: Szabó Adolf.

Kapuvár: Schönfeld Márk. Kassa: Engländer Mózes. Káloz: Friedmann József. Kis-Hegyes: Weisz Samu. Kis-Jenő: Herz Bernát. Kis-Kőrös: Scher Áron. Kis-Marton: Lendvai Fülöp. Keczel: Strauber Jakab. Késmárk: Kornhauser Simon. Kun-Félegyháza: Klein Gábor. K.-Nyék: Grosz Ignác.

Laczháza: Fehér S. Sámuel. L.-Sz.-Miklós: Fischer Lipót, Káczi Henrik, Füzi Márk, Vogelhút Dávid. Léva: Deák Adolf, Steiner Ignác. Lugos: Tauszk Ede.

Maros-Vásárhely: Poláček C. Vilmos. Marczali: Gold Adolf, Löbl Lipót. Mátészalka: Rosenberg Salamon. Mezőtúr: Glück Mór. Mélykút: Rosenberg Sámuel. Miskolcz: Baumgarten Simon, Kohn Simon, Bleier Simon, Sproncz Dávid, Schönbrunn Márk. Mosdós: Schlesinger Vilmos.

Nagy-Bajom: Schlesinger Ignác. Nagy-Kanizsa: Altmann Mór, Bun Sámuel, Kondor József, Barta Lajos. Nagy-Károly: Kohn Miksa. Nagy-Magyar: Bródy Béla. Nagy-Szombat: Ehrenthál Mór. Nagy-Vázsony: Ecker György. Námesztó: Roth Lajos. Nyiregyháza: Bónis Menyhért. Nyitra: Fürst Győző, Menczer Ignác.

Ó-Becse: Darvas Samu. Ó-Liszka: Lebovics Izsák. Orosháza: Bérczi Fülöp.

Pápa: Buxbaum József, Buxbaum Lipót, Östreich Mór. Párkány: Mendl József. Perbete: Baum Ármin. Pestvadász: Berger Jakab. Petrovosszelló: Klein Adolf. Péczel: Haas Mór. Pécs: Sasvári Béla, Klingenberg Jakab. Pécsvárad: Adler József. Pomáz: Bródi Ármin. Pozsony: Hahn Dávid, Hahn Adolf, Jellinek József, Ehrenthál Mór. Pöstyén: Berkes Jakab (Budapest), Gipsz Ignác.

Raslavicza: Meisner Kálmán. Rác-Almás: Bleier Jakab.

Salgó-Tarján: Eckstein Lipót. Sasvár: Büchler Samu. Sárbogárd: Berger Vilmos. Sátoralja-Ujhely: Groszmann Mór, Singer Izrael. Siklós: Kelner Ignác, Rosenstein Samu. Sopron: Biró

Samu. Soroksár : Léderer József. Stanisics : Lówy Fülöp. Stompfa : Polátsek Mór. Szarvas : Sípos Lipót. Szatmár : Halász Mór, Sággh Alajos. Szécsény : Fejér Lipót. Szempcz : Stark Mór, Bonyhádi Miksa. Szentes : Feldmann Samu.

Trencsén-Teplitz : Popper Mór. Turaluka : Weisz Náthán. Tasnád : Kozma Jakab. Turkeve : Kálmán Mátyás. Tata : Steiner Mór. Trsztena : Weisz Zsigmond. Tisza-Beő : Neumann Vilmos. Trencsén : Bernhard Mór, Fried József, Groszmann Adolf.

Uj-Kécske : Klein Ármin. Uj-Szivác : Tolnai Ábrahám. Uj-Verbász : Blum Salamon. Ujvidék : Fürst Salamon.

Varannó : Letényi Ármin. Vasvár : Pollák Károly. Vác : Krammer Miksa, Bogner Jakab. Vágbesztercze : Szőgyi Ignác. Vágújhely : Vörös Simon. Vásáros-Námény : Weinberger Mór. Verbó : Schwarz Ábrahám. Veszprém : Barta Fülöp. Vicsap-Apáti Mannheim Samu. Vittencz : Marmorstein Samu.

Zala-Lövő : Gyömörei Miksa. Zala-Szt-Gróth : Barta Albert. Zavar : Kohn Simon. Zenta : Bodrogi Samu, Hirschfeld Ödön. Zólyom : Neufeld Ármin. Zsarnócza : Ladányi Bernát. Zsámbék : Lipscher Jakab. Zsolna : Braunberg Manó, Wiener Jakab.

L A P S Z E M L E.

A tanuló-ifjúság kirándulásairól írja Altai Rezső, hogy mindenemű mulatság között legkiválóbb jelentőségűek a kirándulások. A fővárosban ujabban módfelett felkapták a tömeges délutáni színház látogatásokat, a délutáni ifjúsági előadásokat, pedig ezek paedagógiai becse messze mögötte marad a kirándulásoknak, melyek még jóval olcsóbbak is. A színház végtére mégis csak mulatóhely s ezeket ráérne még megismerni a tanuló-ifjúság. A színház erkölcsi alapeszméket nyújt, csak hogy kevés gyermek képes ezeket helyesen felfogni. Elegendőnek tartja azokat az alkalmas darabokat, melyeket az iskola a tanterv értelmében behatóan tárgyal. Másképen vagyunk a kirándulásokkal. Sohasem kezdhethetjük elég korán ráirányítani a gyermek figyelmét a természet szépségeire, hazája nevezetességeire. Ez legyen az első művészeti oktatása, hiszen ez tökéletesebb a legremekebb színműnél is. Itt olthatjuk be igazán a gyermek lelkébe a hazaszeretetet szent és fenséges érzelmeit. Aki nem ismeri a haza földjét: nem látta a Tátrát szép bérceivel, vizeséseivel, tengerszemeivel, — nem ismeri a magyar tengert, a Balatont az ő várromjaival, nem a Vág völgyét, Erdély hatalmas őserdőit a sárga vizű Marossal, — ha nem szívta magába az Alföld végtelen búzaföldjének sajátos illatát és nem látta természetben az „ösztövért kútágast hórihorgas gémmel“, — mondom, ha mindezeket nem látta, nem ismeri, hogyan szerethesse? Hogyan tehetné lelke kincsévé azokat a dalokat, költői remekeket, mik ezekről szólnak, ha benne viszhangra nem találnak? Hogyan válják az az édes haza azzá a nagy és szent fogalommá, melyért élni és meghalni gyönyörűség? Mutassuk hát meg növendékeinknek a haza szépségeit, tárjuk fel előtte gazdagságát és szerettségét meg vele. Amit az ifjú így pajtásai körében látott, a feledhetetlenül marad meg lelkében. És az ilyen kirándulások fejlesztik a mellett a szép iránti érzéket, de üdvösek úgy testi, mint lelki épségének megőrzésére is. A mai embernek szüksége van valami izgatón, idegeit foglalkoztató, többi köznapi munkáitól elvonó foglalatosságra. Ezt mindennapi életmódunk bizonyítja. — Hát van-e élvezetesebb, kellemesebb, egészségesebb és tanulságosabb a kirándulásoknál? Mert ez is sport, ez is válhat szenvedélylyé, — és ha már mindenképpen kell valamely szenvedély rabjává lennünk, legyen az legalább olyan, mely nincs a fejlődés hátrányára. Szoktassuk erre növendékeinket minél hamarább, minél buzgóbban. (Turista Közlöny 1900. 3. szám.)

Kapcsolat a család és iskola között című cikkelyében a többi között így ír Eötvös Károly Lajos tanfelügyelő: „Igen egyszerű és tapasztalásom szerint bevált az a gyakorlata is a családdal való érintkezésnek, hogy a „havi értesítő“ jegyzet rovatát kiegészíti a tanító ezzel a szülők által megválaszolandó kérdéssel: „a gyermek viselete otthon?“ Nemcsak a tanító jelent így a családnak, de a család is az iskolának; az érdeklődés közeledést, bizodalmat, megértést és egyöntetű nevelő eljárást biztosít. — Továbbá magának a népiskolai tanítási rendszernek, vagy legalább a módszernek is jobban kell alkalmazkodnia a családban fejlődő gyakorlati élethez: fektessen súlyt az *ügyességek fokozására*, melylyel a családi életben istápot nyerő alkotási ösztönnek az iskolában is tért nyit, (kézi munka, kertészet.) És végül ne legyen a tanító közömbös a gyermek iránt se az iskolai kor előtt, se az után. (Család és Iskola. 6. szám.)

Iskolás gyermekek erkölcsi veszélyei. A gyermeki társadalom forgatagába mélyen belevágó dolgokról értekeznek dr. Waldmann Fülöp. Kiméltlenül s éles szemmel vette bonczkése alá társadalmi életünk mindama jelenségeit, a melyek gyermekeink erkölcsi elhanyagoltságához, súlyedéséhez hozzájárulnak. Kezdte az alsó népréteg ama sajnálatraméltó gyermekalakjain, a kik nyomoruságos lakásokban, összezsufolva a különböző foglalkozásu, mindkét nembeli felnőttekkel, éjjel-nappal velük együtt élve, kénytelenek végig hallgatni, végig nézni mindama beszédeket, jeleneteket, a melyek bennök eltompítják, kipusztítják az erkölcsi érzésnek még csiráit is. Ugyan e nyüzsgő, összezsufolt tömegeből kerülnek ki az utcán csavargó gyermekek, az iskolakerülők, akiknek lelkében az erkölcsi súlyedés előfeltétele, a dologtalanság, a naplopás burjánzik fel és fejlődik lassacskán oda, a hol a bűnök kezdődnek. E néprétegből kerülnek ki a köldülő, újságot, képes levelezőlapokat, czipőzsinórokat s más egyébeket áruló gyermekek, akiknek parlagon maradt lelkeiben mind a bűnök befogadására készül elő a talaj. Ott vannak azután a középosztálynak, az értelmiségnek, a magukat műveltnek tartó emberek gyermekei. Hányszor vezetik őket maguk a szülék arra az útra, a honnét az erkölcsi súlyedés lejtője visz lefelé. Hányszor látunk cifrán öltözött gyermekeket a kávéházak márványasztalai körül hanczúrozni, vagy a legkétesebb erkölcsi értékű képes lapokba belemélyedni; hányszor látjuk a kártyázó apák, sőt anyák mellett a kibiczelő gyermekeket; hányszor pillantjuk meg ártatlan arczaikat a színházban, sőt még az orfeumokban is! A szüléknek nincs senkijök, a kire gyermekeiket otthon rábizzák, ahhoz pedig nincsen elég erejük, hogy gyermekeik kedvéért lemondanak a muló kedvteléseikről. És vajjon miféle erkölcsi hatása van otthon a cselédeknek, a fizetett nevelőnőknek azon gyermekekre, a kiknek mamáik a zsúrok chaoszába merülnek, vagy pedig egyik jótékonyági egyesület gyűléséről a másokra szaladnak, szegény, elzüllött gyermekeket felruháznak, otthon pedig saját gyermekeiket gondozatlanul engedik felnőni? És hova fejlődik azon gyermekek lelke, a kiknek szülei észre sem veszik, hogy minden érintésre fogékony lelkű gyermekeik a napilapok, a heverő könyvek tartalmát végig olvassák és mohón szívják magukba azt a mérget, a melynek ellenszere alig van. Ám vessenek magukra az ily szülék, ha gyermekeikből léha, kártyázó, iszákos férfiak s könnyelmű nők válnak. Ők akarták így. És mindezek ellen az iskola, sajnos, alig tesz valamit. Ugyszólván teljesen elzárkózik a világtól, a gyakorlati élettől. Tantárgyakat magoltat és nem élő tudományt, szavak és fogalmak tömkelegét szorítja a gyermek eszébe és nem kaptja életbölcseiségre. Az iskolából kikerülő gyermek tanult valamit, talán sokat is, csak azt nem tanulta meg, hogy elsajátított ismereteinek miként kell hasznát venni, hogy azokkal hogy kell beleilleszkednie abba a nagy erkölcsi testületbe, a melynek emberiség a neve. Szóval az iskolából kikerült gyermeket tanították, de nem nevelték. Az erős, jellegzetes tollal megírt felolvasás mély hatást

gyakorolt a hallgatókra, akik tüntető helyesléssel, éljenzéssel fogadták az elmondott igazságokat. (Magyar Pestalozzi 10. szám.)

Az érzelem fejlesztéséről. Herbart paedagógiájában az értelem fejlesztése dominál, bár az értelem fejlesztésére is súlyt kíván fektetni, miután összeesik az erkölcsi neveléssel. De szerinte az érzelem nem oly ősi, eredeti alapténye a léleknek, mint a képzet, hanem csak másodrendű, azért az értelem fejlesztése, a gondolkodás teendő első helyre a nevelésben. A modern pozitivisták (Comte, Herbert, Spencer) is az értelem fejlesztését tekintik főfeladatnak, melynek minden más alárendelendő. Ők s részben Herbart követői az akaratot az értelemnek, a helyes, fegyelmezett gondolkodásban tartják. Székely György az akarat forrásául vágyainkat, érzelmeinket, szenvedélyeinket tekinti, melyek testi organizmusunkban bizonyos dispoziációt, hajlamot tételeznek fel. Érzelmeink, vágyaink, törekvéseink alkotják jellemünket, míg a jellem összetett fogalmában a gondolkodás csak egyik elem s nem is fő. Sőt az érzelmeink vágyaink nagyobb befolyással vannak a cselekvésre, mint gondolataink, *mert csak nagy érzelem hozza forrongásba képességeinket, az ad gondolatainknak szárnyat* s költő, tudós, művész, felfedező, államférfi és próféta csak egy nagy érzelem hatására alkotja halhatatlan műveit. Ezért mondja Höffding, hogy a puszta ész a léleknek valódi életével szemben tehetetlen s nemes szenvedély nélkül soha semmi nagy nem jöhet létre az életben. „Valóban az *érzelmek felkeltéséhez s azoknak fékentartásához kell már igazi művészet s paedagógiai tapintat.* De óvakodjunk a túlzásoktól! Az érzésnek kell indítania, az értelemnek vezetnie. A szívnek át kell melegíteni az ésszt, az éssznek megvilágítani a szívet. Ezért az érzelem fejlesztése, ha nehezebb is, de ép oly fontos, vagy *még fontosabb*, mint az értelemé. Iskoláink legnagyobb baja az **intellektualizmusnak** túlságba hajtása, a mely mellett sem figyelem, sem idő **nem** marad a valódi érzés- és jellemképzésre. A nevelésnek csak azon érzelmekkel van dolga, melyek már képzeteket, gondolatokat tételeznek fel, minők a büszkeség, önérzet, hiúság, részvét, szeretet, remény, öröm, lelkesedés, stb. De a mai iskola lépten-nyomon vétkezik az érzelem fejlesztése ellen, még csak arra sem gondol, hogy a tanuló-ifjúság körében egyöntetű, társas szellemet teremtsen s elősegítse a barátság s szeretet kifejlődését. E tekintetben kiváló nevelő jelentőségük van az önképző-köröknek, a különböző deák-egyleteknek, ének- és zenekaroknak, iskolai társas kirándulásoknak és ú. n. majálisoknak. De előmozdíthatjuk közvetett úton is már az iskolákban a szeretet érzését az által, hogy szigorúan útját álljuk az egymás elleni áskálódásnak, besúgásoknak, irigykedésnek. Óvatosnak kell lenni, különösen az ambíció felkeltésében is, mert ha az ambíció nagyságával nincs arányban az illető tanulónak szellemi tehetsége, csak elégedetlen embereket adunk a társadalomnak. Ép úgy az elégedetlenség érzését keltjük fel, ha a növendékeket túlságosan nagy kényelemmel vesszük körül; mert ez lelküket, testüket puhává teszi s ha később annyit sem tud szerezni, a mennyit az iskola nyújtott, ismét csak elégedetlenné lesz. Továbbá meg kell még tartanunk a helyes középútat a túlságosan edzettség s a túlságosan érzékenység között is. A nevelőnek, a mikor fedd, büntet, tekintetbe kell venni az illetőnek erkölcsi érzését, érzékenységi fokát. A hiúság érzelmének túlságosan kifejlését is meg kell akadályozni pl. túlságba megy az iskola, ha növendékeit túlságosan hozzászoktatja a nyilvános szereplésekhez. A tárgyak, melyek az iskolákban tanterveink keretében az érzelmek fejlesztésének szolgálatában állanak, a költészet és az irodalom, a vallás s azután a természetnek s a barátságok kultiválása; a múzeumok, a zene, a torna, a rajz. Különösen a torna s a természet emelendő ki, mint kedélyképző tényező, mindkettő üdítőleg, gyógyítólag hat a beteg kedélyre. A zene a gyöngéd érzelmek felkeltésére s a vad indulatok s vágyak csillapítására való. A költészet nevelő hivatását jól jellemzi Schiller: szívet és ésszt, éleselműséget s képzeletet

egyformán foglalkoztat. „Több szívet, több érzést és humanizmust vigyünk bele a XX. század iskoláinak rendszerébe s az észrendszernek sivár vidékéről térjünk vissza az érzelmi s valláserkölcsi nevelésnek virágos berkeibe, ahol a csüggedező lélek visszanyeri bizalmát az élethez és szeretetét embertársaihoz.“ (Magyar Paedagogia 3. sz.)

Mi a teendők? címen írja a *Tanügyi Szemle*, e kitűnően szerkesztett tanügyi lap 4. számában a következőket: Fokozott gondossággal kell rajta lennünk, hogy iskoláink minden munkájában a nemzeti szellem érvényesüljön és nyerjen kifejezést.

Emlékezzünk csak a kongresszusra, hol Berzeviczy nem habozott kijelenteni, hogy a népiskolai törvény revíziója sürgős nemzeti feladat, s hogy e revízió alkalmával meg kell erősíteni az államnak az iskolára való befolyását. Ezt az elvet, az elvet magát természetesen helyeseljük. De megszabva a mértéket az állami akarat érvényesülésének az iskolaügy terén, Berzeviczy innen maradt azon a határon, amelyet a nemzetnek jól felfogott szükséglete van. Mi a magunk részéről, nem tudjuk beérni az államellenes iskolai üzelmek sikeresebb megakadályozásával és a tanítóképesítés államosításával. A Berzeviczy formulájában — amelyet, mint tudjuk a miniszter is magáévá tett — a sikeresebb szó nincs annyi, mint a sikeres. Mi akadály van annak, hogy Magyarország kormánya a Horváth Endréket kiverje az iskolaigazgatásból, s az olyan tanítót, kinek államellenes üzelmek terhelik lelkiismeretét, egyszerűen elcsapassa! Mihelyt tudomására jut a kormányzatnak egy ilyen eset, követeljen azonnal rögtönítélő megtorlást, fegyelmi statáriumot, amely nem ismer sem tétovázást, sem könyörületet. Ha pedig az iskola fentartó egyház vagy község ezt a rendelkezést nem hajtja nyomban végre, úgy csukassa be a kormány minden habozás nélkül az illető iskoláját. Majd meglátjuk, nem lesz-e rend ebben az országban s nem szünek-e meg azok a megfoghatatlan anomáliák, amelyek az állam ellen lázító iskolamesterekben nyilvánulnak, ha a magyar törvényhozás és a magyar állam végrehajtó hatalma megteszi azt, ami alól magát kiyonnia a saját méltóságának és létérdekeinek csorbitása nélkül nem lehet. Ami pedig a készülő tanítóképesítés államosítását illeti, ezt keveseljük. Magát a tanítóképzést kell mentül előbb államosítani. Arra kell minékünk első sorban nézünk, hogy az a tanító, akire rá fog bízni a nemzedékek egész sorozatának nevelése, hazafias szellem és hazafias jellem dolgában legyen feltétlenül megbízható. Ha élénk állitanak egy kiváló képzettségű, de kétes hazafiságu néptanítót s melléje egy szerény tudású, de nemzeti érzület és állampolgári loyaltás tekintetében kifogástalan iskolamestert, a mi választásunk minden habozás nélkül az utóbbira fog esni. A legsürgősebb szükség az, hogy magyarokat neveljen nekünk az iskola. Az elemi oktatás tárgyaiban való kisebb nagyobb járatosság e mellett csaknem másodrendű érdeké törpül.

Carlyle a tanításról. Carlyle e híres bölcész eszméi még újak minálunk. Ennek egyik oka az, hogy igen bajos lefordítani rendkívül sajátos nyelvezetét és irányát. Leghíresebb könyve a Sartor Resartas, e mű II. könyvnek 3. fejezete e címet viseli: *Paedagogy*, melyben összefüggően foglalkozik a nevelés kérdéseivel. Határozottan rámutat arra, — mint később Puskin hogy a gyermek nevelése, jelesen jellemének kiképzése, már az élet legelső hónapjaiban, a beszélni tudást jóval megelőzőleg indul meg. Carlyle — írja dr. Farkas Jenő — a gyermek első játékaiban látja az emberi lélek teremtő képességének megnyilatkozását. A gyermek játék közben folyton rombol vagy épít. Érti, hogy embernek született, kinek hivatása a munka. A társasjátékokban kooperációra nevelődik a leendő ember. A házi állatokkal való barátkozás, mint az élő természet iránt való rokonszev kezdete, fontos tényező a nevelésben. Vonzóan írja le, minő gondolatokat ébreszt a falun keresztül vonuló sertécsorda a gyermek ébredező lelkében. A nevelés korlátlan hatalmában

Carlyle nem hisz. Majd feltárja minden nemzet iskoláztatásának gyengéit. „Az én iskola-mesterem alázatos, elcsüggedt, letiport martyr volt, aminő mindegyik iskola-mester. Nem sokat tehetettértem. A tehetségemet felismerte; azt mondta, hogy majd gymnásiumba s olyan egyetemre küldjenek.“ A tanítók sorsának mostohaságára C. ismételten visszatér. „Sohasem jöhet rendbe a közoktatás ügye addig, míg a közönség — saját meglepetésére — annak a tudatára nem ébred, hogy az emberi léleknek a tudományban való nevelése, mint foglalkozás megérdemel annyi tiszteletet, mint az embereknek fegyverrel való pusztítása. Kegyetlenül bánik el C. korának középiskolai tanáraival is: „Pedánsok ők az ember, a gyermek természetének ismerete nélkül: „tolt szavakkal töltötték meg fejünket s ezt úgy hívták: „elmefejlesztés.“ Legkegyetlenebbül az egyetemekkel bánik el. De Carlyle nemcsak a gúnyban tud erős lenni, megtudja ő találni az elismerés legmelegebb kifejezéseit is az arra méltókkal szemben; alig emelkedett valahol magasabbra, mint ott, ahol az emberiség igazi tanítói-ról, a művészekről, gondolkozókról szól, akik az emberek számára a világságot, az igazságot és a halhatatlanságot szereztek meg.“ (Nemzeti Nőnevelés 2. szám.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Köszönetnyilvánítás. Ötven éves jubileumom alkalmából szeretve tisztelt kartársaim, egyéb barátaim és jóakaróim s egyes községek üdvözölni méltóztattak. Minthogy képtelen vagyok arra, hogy hálámat mindenkinek külön-külön kifejezzem, kérem mindazokat, kik táviratban, levélben vagy más módon örömnápomon rólam megemlékezni méltóztattak, fogadják ez úton örök hálámnak kifejezését.

Budapest, 1900. márczius havában.

Ózer Zsigmond,
gyakorló tanító.

A tanítók legújabb rangosztálya. A derecskei (Biharmegye) főszolgabíró rendeletet intézett a tanítókhoz, a melyben figyelmezteti őket, hogy mellékfoglalkozást csak az iskolai felsőség engedelmével űzhetnek és felhívja őket, jelentsék be, van-e mellék-foglalkozásuk és van-e arra engedélyük. És ezt a rendeletet a főszolgabíró úr olyan úrlapon adta ki, a mely az adó alá kerülő ebek bejelentésére szolgál. A főszolgabírónak ez a farsangi otrombasága természetesen mélyen sértette a tanítók és tanítónők önérzetét. Hivatalos levelet intéztek a főszolgabíróhoz, a melyben minden sértés nélkül, de önérzetes hangon tiltakoztak nemcsak állásuk, hanem emberi méltóságuk ilyen lealázása ellen, a mely, mint szatirikusan megjegyzik: „egyszerre eldönti, a tanítók milyen rangosztályba tartoznak.“ Erre a főszolgabíró farsangi hangulatában kihágási eljárást indított a tanítók ellen a hozzá intézett levél miatt, magas színe elé czítalta őket és fejenkint 20—20 korona bírságot — lehet ebadó czímen — rótt ki fejükre. Megfelebbezték ugyan a büntetést kiszabó határozatot az alispánhoz, de ki tudja nincs-e az alispánnak is „kutyakedve“ és akkor nemcsak az ítéletet hagyja helyben, hanem esetleg még a nyakukra is akasztat valami — érmet. Hol a M. T. Orsz. Bizottsága? (Néptanoda.)

Felolvasás. A Budai tanító-egyesületben mindegyre fokozódó érdeklődés mellett tartja dr. *Alexander Bernát* egyetemi tanár rendkívül érdekes lélektani előadásait. A játékról tartott előadásának kiindulási pontját *Groos*

az „Emberek“ című műve képezte. Birálta *Groos* elméletét, elemeire szedte a játék lelki folyamatát és meg is magyarázta azokat. Mig Herbert Spenczer a játékot erőfölösleg lerakódásának, Lazarus munka után való üdülésnek, Groos pedig a fajfentartás számára szükséges ösztönök előgyakorlatának tartja, Alexander a játék felett érzett örömet, rendkívül érdekes fejtegetések után, az egyéni erő, a kiválóság diadalának, a kiválasztottság-szülte egyéniség kielégítésének nevezi s még a kártyajátékot sem itéli el, csak az olyant, a melyik pusztán hazardjáték, ahol a pénz szenvedélye uralkodik, tehát már nagyon is komoly dolog, pedig a mi komoly az nem játék. Szólt továbbá a játékosztón szerepéről a gyermekeknél és a művészi élvezésben, a hol a játéknak nagy szerepe van, mert ebben gyakoroljuk azokat a tulajdonságainkat, melyekre a mindennapi élet nem nyújt alkalmat. Négyféle játékot különböztetett meg. Az első a mozgási játékokat foglalja magában, ezek erősítik a gyermeket. A második a jellemjátékok csoportja, ezek jellemét fejlesztik, következnek a szórakoztató játékok, melyek üditők. Végre a játékból fejlődik a művészet, mely a lelket fölemeli. Ebből kifejtette, mi módon függ össze a művészet a játékkal. Ezekből néhány pedagógiai utmutatást vont le. A játéknak nagy fontossága és szerepe van a természet háztartásában és oktalanok a szülők és nevelők, kik a gyermek játékát zavarják. Rendellenes dolog, ha a gyermeknek nincs kedve játszani, rossz nevelés, mely a gyermeknek nem ad módot rá. De épp oly nagy hiba, ha a tanulást játékká teszik, ha megfosztják komolyságától. A nevelőnek a dolga ellenőrizni a játékot, hogy el ne fajuljon, rossz ösztönöket ne keltsen, a gyermek egészségét ne veszélyeztesse, egyoldalú irányba ne térjen.

Gyermek szini-előadások. Egyesületünk egyik kiváló tagja, *Ehrenthal* Mór, ki a nagyszombati izr. iskola megmagyarosítása körül elévülhetetlen érdemeket szerzett, a nemzet ünnepén, márczius hó 15-én a nagyszombati polgári lövöldében fényesen sikerült gyermek szini-előadást rendezett. A „Nagyszombati Hetilap“ tárczacikkben méltatja *Ehrenthal* kolléga hazafias működését. Az anyagi siker teljesen megfelelt annak a fáradságos munkának, melyre úgy *Ehrenthal*, mint a vele egy iskolába működő tanítótársak méltán büszkék lehetnek. A tiszta jövedelemben egyesületünk és a „Tanítók Háza“ osztozkodnak. Fogadják a nagyszombati kartársak egyesületünk köszönetét, midőn a beküldött fillérekkel hozzájárulnak özvegyeink és árváink nyomorának enyhítéséhez, — Az egri kartársak is sikerült szini-előadást tartottak. A tiszta jövedelem a „Tanítók házá“-nak jutott.

— **A budapesti Fröbel-féle** óvónőképző-intézet, Magyarországi Központi-intézetté alakul át. Az átalakításnál nagy és bűzgó munkát fejt ki a fentartó egyesület érdemekben gazdag elnöke: özv. Rosenzweig-Saphir Sarolta úrnő.

Mennyi a nyugdíj-alap? Az országos tanítói nyugdíj-alap 1898. évi állapotáról szóló miniszteri jelentés szerint a tiszta vagyon 26.604,430 korona, mi az előző évihez képest 1.026,000 korona többletet mutat. Összes kiadás 2.294,112 korona, bevétel pedig 2.865,292 korona volt, mely utóbbihoz még az ingatlanok szaporodása és az államkincstár által fizetett 300 ezer korona is hozzáveendő. A nyugdíj-intézetnek 19.794 tagja volt. Nyugdíjat élvezett 2619 kartársunk. Özvegyi segélyt 2536 nyert s 2020 árvának fizettek segélypénzt. A tanítói árvaházakban 242 tanítói árva nyert gondozást. Ime 23 év alatt hova fejlődött a fillérekből összehordott alap s hova fog fejlődni most már csak egy évtized alatt is, mikor koronájával adjuk azt, mi a kezdetnél fillérnek is megjárta. Éppen azért csak mosolyogni tudjuk az olyan állítást, hogy a mai nyugdíj-alap mellett nem lehet leszállítani a 40 évi szolgálati időt!

Halálozás. *Bárd* Adolfné asszony, a legjobb feleség és leggondosabb anya, f. hó 25-én nemes hivatásának szentelt életének 53-ik évében, hosszú szenvedés után jobblétre szenderült. A megboldogultban a legjobb anyát siratja a zsidó tanítóság egyik legjelesebb tagja, *Bárd* Rezső, polg. isk. tanár, kinek nyújtson vigasztalást azon tudat, hogy a legnemesebb kötelességet, melylyel fiu a szülők iránt tartozik, mindenkor a leghívebb odaadással teljesítette. Kartársaink nevében ez úton fejezzük ki mélyen sújtott barátunknak részvétünket, az elköltözöttnek pedig legyen könnyű a föld, melyen az élet gondjainak súlyát jámbor megadással viselte.

Eljegyzések. E lapok szerkesztője minden külön értesítés helyett ez úton közlöm tisztelt barátaimmal és kartársaimmal, hogy *Vámbéri* Lipót főv. tanító, m. hó 25-én, *Jolán* leányomat eljegyezte. — *Marle* Adolf úr, n.-tapolcsányi gabonakereskedő eljegyezte *Fischmann* Julia kisasszonyt, *Fischmann* Ignác, vicsáp-apáti nyug.tanító kedves leányát. Gratulálunk!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Löffler J. N. Becskerek. Kérem, sziveskedjék az illető számokat *Hajnal* Jakab titkár úrnál reklamálni, miután a lap administratív teendőit ő végzi.

Berl. Sokat vesztené értékéből, ha a jelzett incidensből kifolyólag, vagy azzal kapcsolatosan tárgyalnók e kérdést. A jövő számra mint önálló vezércikket kérem; a tárgy megérdemli, hogy önállóan tárgyalassék és ne ötletszerűen. A zsidó iskolának oly kipróbált harcosa jogot formálhat rá, hogy e komoly kérdésben szót emeljen. Ily formában kérem a cikket minél előbb. Üdvözet!

Mindazon t. barátaim és kartársaim, kik gyermekeim eljegyzése alkalmából gratuláltak, fogadják ez uton hálás köszönetemet. *Barna Jónás.*

M